

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101007/B/2023/36138067873660420

**POZITÍVNE A NEGATÍVNE VPLYVY
GLOBALIZÁCIE NA SÚČASNÝ STAV
V MEDZINÁRODNÝCH FINANCIÁCH**

Bakalárska práca

2023

Tomáš Varga

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**POZITÍVNE A NEGATÍVNE VPLYVY
GLOBALIZÁCIE NA SÚČASNÝ STAV
V MEDZINÁRODNÝCH FINANCIÁCH**

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a poisťovníctvo

Študijný odbor: Ekonomika a manažment

Školiace pracovisko: Katedra bankovníctva a medzinárodných financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Natália Zelenková, PhD.

Pod'akovanie

Chcel by som sa poďakovať mojej školiteľke Ing. Natálií Zelenkovej, Ph.D. za jej cenné rady, konzultácie, odborný prínos a najmä ochotu počas písania práce. Rovnako ďakujem aj mojej rodine, ktorá ma nepretržite podporovala počas celej doby štúdia.

Čestné prehlásenie

Vyhlasujem na svoju česť, že bakalársku prácu na tému: **Pozitívne a negatívne vplyvy globalizácie na súčasný stav v medzinárodných financiách**, som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú odbornú literatúru.

V Bratislave, dňa 8.5.2023

vlastnoručný podpis autora

ABSTRAKT

VARGA, Tomáš: *Pozitívne a negatívne vplyvy globalizácie na súčasný stav v medzinárodných financiách*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra bankovníctva a medzinárodných financií. – Vedúci/vedúca záverečnej práce: Ing. Natália Zelenková, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 62 s.

Záverečná práca je zameraná na pozitívne a negatívne vplyvy globalizácie na súčasný stav v medzinárodných financiách. Hlavným cieľom práce bolo bližšie teoreticky vysvetliť danú problematiku a analyzovať dvojaký vplyv globalizácie na súčasnú situáciu v medzinárodných financiách. Práca je rozdelená do 3 kapitol, pričom obsahuje 27 grafických vyobrazení a 1 tabuľku. Prvá kapitola sa zaoberá teoretickým východiskom globalizácie a jej možnými vplyvmi na ekonomické subjekty a terminológií vo vzťahu k medzinárodným financiám, pričom obsahuje aj prípadové štúdie zaoberajúce sa medzinárodným obchodom a jeho možnými dopadmi. Druhá kapitola sa venuje metodológii práce. Výsledkom riešenia danej problematiky je analýza pozitívnych a negatívnych dopadov globalizácie na euro ako kľúčovú oblasť záujmu.

Kľúčové slová: globalizácia, medzinárodné financie, euro

ABSTRACT

VARGA, Tomáš: *Positive and negative impacts of globalization on current situation in international finance* - University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Banking and International Finance. Natália Zelenková, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 62 p.

The final thesis is devoted to the topic of the positive and negative effects of globalization on the current situation in international finance. The main objective of the thesis was to explain theoretically the issue in more detail and to analyse the double impact of globalization on the current situation in international finances. The thesis is divided into 3 chapters and contains 27 graphic illustrations and 1 table. The first chapter deals with the theoretical background of globalisation and its possible effects on economic actors and terminology in relation to international finance, while it also includes case studies dealing with international trade and its possible impacts. The second chapter deals with the methodology of the thesis. The topic results into analysis of the positive and negative impacts of globalisation on the euro as a key area of interest.

Keywords: globalisation, international finance, euro

Obsah

Úvod	10
1.Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	12
1.1 Globalizácia vo svetovej ekonomike	12
1.2 Hlavní aktéri globalizácie	13
1.2.1 Nadnárodné spoločnosti.....	14
1.2.2 Medzinárodné organizácie	15
1.3 Miera integrácie globalizácie na jednotlivých trhoch	15
1.3.1 Trh tovarov a služieb.....	16
1.3.2 Trh práce	16
1.3.3 Kapitálový trh.....	17
1.4 Pozitívne vplyvy globalizácie	19
1.5 Klasifikácia negatívnych vplyvov globalizácie	20
1.5.1 Rozvojové krajiny a ich ekonomická zaostalosť.....	21
1.5.2 Chudoba ako konkrétny globálny problém.....	22
1.6 Medzinárodné financie.....	22
1.7 Medzinárodné finančné inštitúcie	23
1.7.1 Medzinárodný menový fond.....	23
1.7.2 Skupina svetovej banky.....	25
1.8 Medzinárodný pohyb kapitálu.....	25
1.8.1 Priame zahraničné investície	26
1.8.2 Medzinárodné nepriame investície.....	28
1.9 Medzinárodné finančné trhy	28
1.9.1 Akciový trh.....	29
1.9.2 Trh s derivátmi	30
1.10 Vplyvy globalizácie v prípadových štúdiách	31
1.10.1 Cezhraničný elektronický obchod spoločnosti Alibaba.....	31
1.10.2 Globálny nedostatok polovodičov	32
2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	35
3. Analýza vybraných globalizačných faktorov na euro	36
3.1 Finančná kríza a jej vplyv na výmenný kurz eura (2007-2009).....	37
3.2 Dlhová kríza eurozóny (2010-2012)	40

3.3 Zotavenie a medzinárodný obchod (2013-2019)	44
3.4 Pandémia Covid-19 (2020-?)	49
3.5 Vojna na Ukrajine (2022-?)	53
3.6 Zvýšenie úrokových sadzieb (2022-?)	56
Záver	58
Zoznam použitej literatúry.....	60

Zoznam grafov

Graf č. 1 Globálny tok priamych zahraničných investícií	27
Graf č. 2 Hrubý príjem zo segmentu polovodičov (celosvetový)	33
Graf č. 3 Vývoj výmenného kurzu eura k americkému doláru	36
Graf č. 4 Vývoj výmenného kurzu €/ \$ v období 2006-2010	37
Graf č. 5 Výška úrokových sadzieb ECB v % vyjadrení	38
Graf č. 6 Hodnota verejného dlhu v krajinách Eurozóny v porovnaní na % z HDP ..	39
Graf č. 7 Hodnota verejného dlhu v Eurozóne v % na HDP	40
Graf č. 8 Vývoj výmenného kurzu €/ \$ v období 2009-2012	41
Graf č. 9 Výnosy štátnych dlhopisov so splatnosťou 10 rokov pre vybrané krajiny ..	41
Graf č. 10 % výška nezamestnanosti v krajinách Eurozóny	42
Graf č. 11 % rast HDP krajín Eurozóny	43
Graf č. 12 Vývoj výmenného kurzu €/ \$ v období 2013-2019	44
Graf č. 13 Vývoz tovarov a služieb vo vybraných krajinách (v % HDP)	45
Graf č. 14 Hodnota prebytku obchodnej bilancie vo vybraných krajinách Eurozóny (v mld. \$)	45
Graf č. 15 Pohyb úrokových sadzieb ECB a FED v období 2013-2019	46
Graf č. 16 Percentuálny vývoj medziročného rastu HDP	47
Graf č. 17 Priame zahraničné investície v Eurozóne, čistý prílev (% z HDP)	48
Graf č. 18 Vývoj výmenného kurzu €/ \$ v období 2018-súčasnosť	49
Graf č. 19 Vývoz tovarov a služieb vybraných krajín v % HDP	50
Graf č. 20 Vývoj výmenného kurzu GBP/USD v období 2018-súčasnosť	51
Graf č. 21 Ročná štatistika platobných príkazov spracovaných systémom TARGET a EURO1/STEP1 (v mil.)	52
Graf č. 22 Vývoj výmenného kurzu EUR/USD v období 2020-súčasnosť	53
Graf č. 23 Obchodovanie s tovarom EÚ s Ruskom 2021-2022	54
Graf č. 24 Vývoj ceny plynu na burze Power Exchange Central Europe v €/MWh ..	54
Graf č. 25 Priame zahraničné investície Európskej únie, čistý prílev (v mil. \$)	55
Graf č. 26 Vývoj výmenného kurzu EUR/USD v období 2022- apríl 2023	56
Graf č. 27 Percentuálna hodnota úrokových sadzieb a inflácie v EÚ	57

Úvod

„Globalizace je spontánní, neřízený proces stále intenzivnější integrace zemí světa v jediném ekonomickém systému. To je zřejmě jediné kritérium, na kterém se shodnou teoretici zabývající se tímto jevem, aniž by se tím vzdávali možnosti do pojmu zahrnout celé sady dalších sociálních, politických, kulturních, sociálně psychologických a dalších vztahů s globalizací souvisejících.¹“

Proces globalizácie sa do dnešnej podoby rozvinul v dôsledku nepretržitého vývoja svetovej ekonomiky. Nie je presne známe konkrétne obdobie rozvoja globalizácie a ani presná definícia jej podstaty. Celý vývoj sa považuje za nevyhnutný a nikým neriadený proces vytvárania jednotnej globálnej ekonomiky prostredníctvom rastúcej integrácie jednotlivých štátov, trhov a oblastí spoločenskej sféry. Vďaka modernizácii informačných technológií, liberalizácii medzinárodného obchodu, vzniku a rozvoju nadnárodných spoločností sa jednotlivé štáty a trhy stávajú stále viac vzájomne prepojenými a na sebe závislými. Doterajší vývoj globalizácie tak vytvoril svet, v ktorom sa významne zmenšili vzdialenosti jednotlivých ekonomík.

Globalizácia viedla k zvýšenej finančnej integrácii, zníženiu prekážok obchodu a kapitálových tokov a zlepšeniu prístupu na globálne finančné trhy. Priniesla však aj nové výzvy vrátane zvýšenej zraniteľnosti voči finančným krízam a nerovnosti. V poslednom období pandémie COVID-19 odhalila zraniteľnosť globalizácie a poukázala na jej negatívny vplyv na medzinárodné financie. Tento proces mal dvojaké účinky na globálne finančné prostredie, preto je potrebné pochopiť a vyhodnotiť tieto vplyvy čo nás motivovalo k téme našej práce.

Teoreticky sa snažíme zhodnotiť mnohostranné účinky globalizácie na medzinárodné financie. Obsahom práce je analýza pozitívnych a negatívnych vplyvov, zdôraznenie príležitostí na rast a identifikácia potenciálnych rizík v čoraz viac prepojenej globálnej ekonomike.

Hlavným cieľom praktickej časti bakalárskej práce je zhodnotenie pohybov kurzu eura v globálnom finančnom prostredí a poskytnutie pohľadu na zložité pôsobenie globalizácie a medzinárodných financií. Zároveň chceme zdôrazniť dôležitosť dosiahnutia

---

¹ DLOUHÁ, Jana - MEZIŘICKÝ, Václav. *Globalizace a globální problémy : sborník textů k celouniverzitnímu kurzu "Globalizace a globální problémy" 2005-2007*. Praha : Univerzita Karlova, 2006. s. 11. ISBN 808707601X.

rovnováhy medzi pozitívnymi a negatívnymi aspektmi globalizácie na zabezpečenie udržateľného globálneho hospodárskeho rastu a finančnej stability.

Bakalárska práca pozostáva z troch častí, prvá z nich je teoretická a pozostáva z troch častí. V prvej sú vymedzené teoretické východiská práce, bližšie sú uvedení hlavní aktéri globalizácie, miera integrácie globalizácie na jednotlivých trhoch, základná klasifikácia pozitívnych a negatívnych vplyvov. Druhá časť popisuje medzinárodné finančné inštitúcie a zaoberá sa terminológiou medzinárodného pohybu kapitálu či finančných trhov. Jej záver tvoria prípadové štúdie bližšie popisujúce prepojenosť medzinárodného obchodu.

Praktickú časť bakalárskej práce tvorí jedna kapitola zahŕňajúca grafickú analýzu vývoja kurzu eura v globálnom finančnom prostredí, napr. sledovanie historických údajov, súčasných trendov a prognóz s cieľom pochopiť, ako na ne pôsobila globalizácia. Odrážame sa od významných ekonomických míľnikov, ako boli finančná kríza, kríza európskeho štátneho dlhu, následné zotavenie či pandemická situácia v súvislosti s COVID-19 alebo pretrvávajúca vojna na Ukrajine.

1.Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Globalizácia vo svetovej ekonomike

Pojem globalizácia sa predovšetkým vzťahuje na ekonomiku, politiku, kultúru, finančníctvo, šport, cestovný ruch a environmentálny sektor. Môžeme ju považovať za dôsledok rozvoja informačných a komunikačných technológií. Aj napriek tomu, že sa jedná o prirodzený jav, tak slovo globalizácia samo o sebe nie je natoľko staré. Prvýkrát tento termín použil americký ekonóm Theodore Levit ako popis svetového hospodárskeho rozvoja v roku 1985.²

Globalizácia, stále častejšie prekračovanie štátnych hraníc v súvislosti s obchodom, informáciami, trhom či demokraciou nám čoraz viac posúva prekážky spojené s vykonávaním daných činností k minimu. Proces globalizácie postupne čoraz viac obmieňa význam toho, že štáty majú dané svoje zaužívané princípy spájajúce sa s obchodovaním, cestovaním či investovaním. Možnosti nás všetkých výrazne narastajú s postupne klesajúcimi transakčnými nákladmi, pozvoľným uvoľňovaním kapitálu a efektívnejšími informačno-komunikačnými technológiami. Sme schopní obchodovať či už s tovarom alebo službami so širokým spektrom zahraničných producentov. K tomu patrí aj výber zamestnania, ktorý sa nemusí odrážať výlučne od ponuky domácich podnikateľov, či kultúra, ktorú môžeme spoznávať na svetovej úrovni. Ide o možnosť výberu z rôznych alternatív ponúkaných širším svetom, čo v nás podporuje rast schopnosti kontrolovať svoj vlastný život, s čím proporcionálne rastie aj prosperita.³

Jednou z možných definícií môže byť nasledujúce: globalizácia je proces, vďaka ktorému dochádza k posilňovaniu sociálnej interakcie, ktorá spája rôzne miesta takými spôsobmi či udalosťami aj navzdory tomu, že sa dejú v geograficky vzdialenej oblasti a vďaka týmto skutočnostiam ovplyvňujú vo výraznej miere aj situáciu doma. Ďalšou možnosťou definovania globalizácie je proces integrácie spoločnosti na vyššiu úroveň. Je to očakávaný, nevyhnutný a prirodzený proces ovplyvnený taktiež dianím v minulosti.

V teoretickej rovine by sme globalizáciu v ekonomickom ponímaní mohli zdefinovať ako istý proces otvorenia medzinárodného trhu s tovarom, službami a kapitálom. Tento proces je blízko spätý s celkovým uvoľňovaním prekážok medzinárodného obchodu, toku kapitálu, transferov pokročilých technológií a zahraničných

---

²KISLINGEROVÁ, Eva a kol. *Chování podniku v globalizujícím se prostředí*. Praha : C. H. Beck, 2004. 422 s. ISBN 80-7179-847-9.

³NORBERG, Johan. *Globalizace*. s.l. : Alfa Publishing, 2006. 203 s. ISBN 80-86851-32-X.

investícií.⁴ Tieto všetky aspekty spájajúce sa s medzinárodnými financiami vedú k rozvoju, upevňovaniu a prehľbovaniu medzinárodných ekonomických vzťahov a užšej kooperácii národných ekonomík.

1.2 Hlavní aktéri globalizácie

Môžeme rozlíšiť niekoľko subjektov medzinárodných ekonomických vzťahov, ktoré sú hlavnými aktérmi v procese globalizácie, pričom ide o subjekty na individuálnej úrovni, národnej a nadnárodnej úrovni.

Z hľadiska vplyvu na vývoj svetového hospodárstva a globalizácie ako celku môžeme rozlíšiť:⁵

- subjekty makroekonomického typu, ako sú štáty alebo vyššie stupne integrácie
- subjekty mikroekonomického typu, napr. nadnárodné spoločnosti (inak povedané aj transnacionálne spoločnosti, skrátene TNS)
- vládne a mimovládne organizácie, ako sú napr. Svetová obchodná organizácia (World Trade Organization, skrátene WTO), Svetová banka (World Bank, WB), Medzinárodný menový fond (International Monetary Fund, IMF) a pod.⁶

V tejto práci kladieme dôraz predovšetkým na medzinárodné spoločnosti, medzinárodné organizácie a jednotlivé štáty. Aj keď sa na prvý pohľad dané subjekty javia ako samostatné, ich činnosť sa vzájomne ovplyvňuje. Štáty pôsobia na úroveň medzinárodných ekonomických vzťahov skrz podnikateľské subjekty aktívnou realizáciou sa v rôznych medzinárodných organizáciách.

---

⁴ KRAFT, Jiří - FÁREK, Jiří. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2008 252 s. ISBN ISBN 978-80-7372-413-9.

⁵ JEŇÍČEK, Vladimír. *Globalizace světového hospodářství*. Praha : C. H. Beck, 2002 152 s. ISBN 80-7179-787-1.

⁶ Do tejto skupiny môžeme zaradiť mnoho ďalších organizácií, ako sú napr.: Svetová zdravotnícka organizácia (World Health Organization, WHO), Organizácia krajín vyvážajúcich ropu (Organization of the Petroleum Exporting Countries, OPEC), regionálne banky a iné.

1.2.1 Nadnárodné spoločnosti

Nadnárodné spoločnosti (ďalej len TNS) zaoberajúce sa či už službami, obchodom alebo výrobou sú popredným aktérom globalizácie. Ich cieľom je svetový trh, kde si navzájom konkurujú. Vytvárajú obchodné stratégie, ovplyvňujú tok investícií, dôkladne skúmajú trh, aby dokázali generovať maximálny zisk

Keďže úloha TNS je vo svetovom meradle čoraz významnejšia, môžeme nájsť mnoho rozličných názorov, ako správne zadefinovať pojem „nadnárodná spoločnosť“. V moderných ekonomických publikáciách, ako napr. od autora Ricky W. Griffina, je definovaný pojem TNS ako spoločnosť či firma, ktorá vykonáva väčšinu svojich operácií mimo krajiny, v ktorej je registrovaná, pričom často to býva vo viacerých krajinách, prostredníctvom vlastných divízií, pobočiek alebo dcérskych spoločností.⁷

V posledných rokoch sa situácia trochu zmenila, pričom existuje miernejšia definícia TNS, používaná v globálnych investičných správach Konferencie Spojených národov pre obchod a rozvoj (skrátene UNCTAD). Podľa tohto názoru má nadnárodná spoločnosť pobočky v dvoch alebo viacerých krajinách, je schopná vykonávať konzistentnú politiku prostredníctvom jedného alebo viacerých centier, v ktorom materská spoločnosť kontroluje aktíva iných štrukturálnych jednotiek, zvyčajne prostredníctvom vlastného imania (najmenej 10%).⁸

Sila nadnárodných spoločností je ohromná. V súčasnej dobe 300 najväčších TNS kontrolujú vyše 25% svetovej priemyselnej produkcie v hodnote vyše 5 biliónov €. ⁹ TNS majú výrazný politický vplyv. Rozhodovanie o štátnej ekonomickej politike je v správe štátnych výborov, ktoré zaisťujú čo najpriaznivejšie podmienky v danej krajine. TNS sú taktiež ovplyvňované prostredníctvom medzinárodných politických jednaní, čím si upevňujú ekonomické postavenie a rast globálnej ekonomickej sily.¹⁰

---

⁷W. GRIFFIN, Ricky - W. PUSTAY, Michael. *International business*. s.l. : Pearson Education, 2014. 624 s. ISBN 978-1292018218.

⁸ Nations, United. *WORLD INVESTMENT REPORT 2020*. New York : United Nations Publications, 2020 247 s. ISBN 978-92-1-112985-4.

⁹ OECD. *OECD-UNSD Multinational Enterprise Information Platform*. [online]. Dostupné na: <<https://www.oecd.org/sdd/its/mne-platform.htm>>.

¹⁰KAŠPAR, Václav. *Nadnárodní společnosti ve světové ekonomice*. Praha : Vysoká škola ekonomická, 2000. 26 s. ISBN 8024500884.

1.2.2 Medzinárodné organizácie

Táto skupina je tvorená z najvplyvnejších medzinárodných organizácií, ktoré sú úzko späté s najsilnejšími nadnárodnými spoločnosťami a štátmi.

Významným nástrojom inštitucionalizácie by mohli byť práve medzinárodné organizácie. Jednotlivé štáty, ktoré predstavujú subjekty medzinárodného práva, uzatvárajú medzinárodné zmluvy, kde si vytýčia svoje ciele činnosti, práva a povinnosti účastníckych zemí. Tieto organizácie ako nástroj medzinárodných ekonomických inštitúcií vznikajú, menia sa, ale najmä sa rozvíjajú v súlade s rozkvetom medzinárodných hospodárskych vzťahov.

Medzinárodný menový fond, Svetová obchodná organizácia a Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj, sú medzinárodné organizácie, ktoré s najvyššou mierou ovplyvňujú činnosti a hospodárske politiky štátov.¹¹ Práve tieto tri organizácie môžeme rozhodne považovať za hlavných aktérov globalizácie, pričom taktiež majú napr. smerodajnú úlohu pri situáciách, akou je finančná kríza. IMF musí vytvárať takú finančnú základňu, ktorá bude mať za následok znížovanie potenciálneho vzniku krízy, poprípade sa pokúsi alokovať dané problémy, aby sa mohlo kríze celkovo predísť. V ďalších kapitolách budeme venovať priestor týmto organizáciám, aby sme pochopili ich funkciu.

1.3 Miera integrácie globalizácie na jednotlivých trhoch

Postupným eliminovaním prekážok v medzinárodnom obchode s tovarom a službami, neskôr aj pri pohybe kapitálu sa v ekonomike za súčasného nepretržitého technologického rozmachu docielil hospodársky rast, podmienený prehlbujúcimi sa vzťahmi medzi štátmi. Trh práce bol čiastočne zasiahnutý liberalizačnými opatreniami, ktoré nepriamo ovplyvnili aj ostatné trhy. V tejto podkapitole sa zameriame na mechanizmy globalizácie, ktoré sú aplikované na jednotlivé trhy.

---

¹¹ARCHER, Clive. *International Organizations*. Abingdon : Routledge, 2015. 200 s. ISBN 978-0415614764.

1.3.1 Trh tovarov a služieb

Rast globálneho obchodu je úzko spojený s expanziou nadnárodných korporácií. Tieto korporácie využívajú vertikálne a horizontálne úspory z rozsahu, ktoré im umožňujú zvýšiť efektívnosť a znížiť náklady. Ťazia aj zo vzájomného obchodu medzi jednotlivými firmami; ten tvorí až 1/3 globálnych obchodných tokov a obchod medzi nadnárodnými firmami navzájom tvorí ďalšiu 1/3 týchto tokov.¹² Vzhľadom na svoju ekonomickú silu môžu nadnárodné spoločnosti investovať do výskumu a vývoja a potom prenášať výsledky do chudobnejších krajín. Môžu sa flexibilne presúvať do krajín s najlacnejšími výrobnými nákladmi a využívať lacné zdroje surovín; zohrávajú tiež dôležitú úlohu ako nositelia priamych zahraničných investícií tým, že pomáhajú zavádzať technológie po celom svete. Flexibilita, s akou sa nadnárodné spoločnosti pohybujú na globálnom trhu, však môže mať negatívny vplyv na úroveň noriem - či už sociálnych alebo environmentálnych -, ktoré musia vlády dodržiavať; existujú však určité spôsoby, ako pomôcť zabezpečiť zavedenie lepších politík.

Konkurencia medzi firmami v ekonomike má dlhodobé účinky, ktoré viedli k štrukturálnym zmenám na trhoch. Táto štrukturálna zmena spôsobila posun vo výrobe s dôsledkami pre firmy, zamestnancov a spotrebiteľov. Vysoká úroveň konkurencie medzi firmami viedla mnohé z nich k hľadaniu komparatívnych výhod. Tento proces sa často opisuje ako zlučovanie firiem a celková koncentrácia odvetví s vytváraním nových trhov pre veľké firmy s cieľom dosiahnuť úspory z rozsahu. Firmy, ktoré neboli schopné konkurovať na medzinárodnej úrovni, zanikli, čo viedlo k zníženiu počtu firiem, zatiaľ čo existujúce, vysoko efektívne a produktívne firmy sa rozrástli. Koncentrácia odvetví a rast veľkých firiem spolu s ich schopnosťou alokovať výrobu na iné trhy viedli k zvýšenej konkurencii aj medzi samotnými krajinami.

1.3.2 Trh práce

Jedným z dôsledkov globalizácie je medzinárodný pohyb výrobných faktorov, ako kapitálu a pracovnej sily. Za jedným z motívov pohybu týchto pracovných síl môžeme chápať rozdielnu hospodársku úroveň v daných krajinách a regiónoch. Ekonomická migrácia bola vždy dôležitou súčasťou ľudských dejín, avšak v posledných rokoch zaznamenala rozmach v dôsledku technologického pokroku, znižovania nákladov na dopravu, telekomunikačných spojení a celkového globálneho prepojenia sveta. Prínosy

---

¹²ŠVIHLÍKOVÁ, Ivana. *Globalizace a krize*. s.l. : Grimmus, 2010. 296 s. ISBN 9788087461013.

voľného pohybu pre globálny hospodársky rast sú porovnateľné s odstránením prekážok medzinárodného obchodu.¹³ Najvýznamnejšie prínosy pre domovské krajiny možno vidieť v znížení nezamestnanosti a príleve devíz vo forme remitencií. Tieto zdroje potom môžu predstavovať vysoko cieleňú pomoc a zároveň byť dôležitým stimulom rastu.

Ekonomická migrácia môže byť pre domovské krajiny prospešná v podobe zníženia nezamestnanosti a zvýšenia devízových prostriedkov vo forme remitencií. Tieto zdroje potom predstavujú vysoko cieleňú pomoc a môžu byť dôležitým stimulom rastu - tak pre samotných migrantov, ako aj pre ich hostiteľské krajiny. Z demografického hľadiska je ekonomická migrácia tiež významná, keďže usídlenie migrantov v rozvinutých krajinách znižuje priemerný vek obyvateľstva, čomu zodpovedajú aj pozitívne daňové dopady. Ekonomická migrácia je však spojená aj s viacerými negatívnymi javmi súvisiacimi s adaptáciou prisťahovalcov na nové sociálne a kultúrne prostredie. Medzi nekvalifikovanými migrantmi sa môže vyskytnúť vysoká nezamestnanosť, čo môže vyvolať sériu negatívnych dopadov pre sociálne systémy v hostiteľských krajinách.

Ďalším prejavom globalizácie na trhu práce je časté premiestňovanie výroby do krajín s nižšími nákladmi na pracovníka. Tento proces časom vedie ku koncentrácii výroby náročnej na kvalifikáciu v rozvinutých krajinách a k prerozdeleniu výroby náročnej na prácu z rozvinutých krajín do rozvojových krajín.¹⁴

1.3.3 Kapitálový trh

Globalizácia kapitálového trhu je v súčasnosti intenzívne zaužívaným procesom, najmä vďaka aktuálnej jednoduchosti cezhraničných prevodov aktív. Investičné prostriedky zaznamenali v povojnovom období prudký vzrast spojený s rastúcou ekonomickou produkciou v krajinách OECD a boli ďalej zhodnocované postupnou dereguláciou finančných účtov. Pohyb zahraničného kapitálu sa teda od 70. rokov 20. storočia s liberalizáciou finančných účtov značne zvýšil, keďže v starom systéme po druhej svetovej vojne boli kapitálové toky pod prísnu kontrolou a mobilita kapitálu sa často považovala za nežiaducu.¹⁵

Liberalizácia finančných transakcií priniesla nové zdroje zahraničného financovania a možnosť vydávať akcie a dlhopisy na domácich aj zahraničných kapitálových trhoch.

---

¹³KRAFT, Jiří - FÁREK, Jiří. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2008 252 s. ISBN ISBN 978-80-7372-413-9.

¹⁴LEBIEDZIK, Marian. *Světová ekonomika*. s.l. : Computer Press, 2007. 288 s. ISBN 8025115100.

¹⁵KRAFT, Jiří - FÁREK, Jiří. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2008 252 s. ISBN ISBN 978-80-7372-413-9.

Rozšírenie ponuky výhodnejších zdrojov financovania sprevádzal vznik nových finančných produktov, ktorých cieľom je znížiť nadmerné riziko, zlepšiť metódy a techniky obchodovania, deregulovať kapitálové trhy a užšie prepojiť národné finančné trhy.¹⁶ Hlavnou hnacou silou pohybu kapitálu z jednej krajiny do druhej je ziskovosť; to však môže znamenať riziko, že záujmy investorov sa nebudú zhodovať so záujmami krajín, do ktorých vstupujú.

Priame zahraničné investície (skrátene PZI) sú najvýznamnejšou formou kapitálových tokov. Všeobecne pozitívnym dopadom prílevu PZI pre štát, kde sa prostriedky alokujú, je zvýšenie zamestnanosti a produktivity prostredníctvom zvýšenia kapitálu na pracovníka. Ďalšími pozitívnymi vplyvmi môžu byť napr. zlepšenie infraštruktúry a stimulácia hospodárskej súťaže, ako aj prínos dôležitých technológií a s nimi spojeného know-how. Preto sa národné hospodárske politiky snažia zatriktívniť svoje hospodárske prostredie prostredníctvom daňových stimulov, prípadne dotácií a iných podpôr. Prílev zahraničného kapitálu však prináša aj možné negatíva v podobe tlaku na zvyšovanie miezd a zhodnocovania meny. Ďalším dôležitým javom spojeným s liberalizáciou kapitálových trhov je zintenzívnenie procyklických vlastností trhu v dôsledku možných zmien vo výnosoch z investícií, ktoré uskutočňujú portfólioví manažéri pri výbere umiestnenia svojich peňazí.

Liberalizácia kapitálových tokov viedla k efektívnejšej alokácii kapitálu tým, že sa presunul do krajín, kde sa lepšie zhodnocujú investičné prostriedky. Výhody alokácie zahraničných investícií využívajú najmä stabilné a rozvinuté krajiny s rozvinutým finančným sektorom a silnými inštitúciami, ktoré majú zodpovednú makroekonomickú politiku. Integrácia kapitálových trhov má negatívny vplyv na tie krajiny, ktorých národné hospodárstva nespĺňajú vyššie uvedené charakteristiky. Negatívne účinky môžu mať za následok vypuknutie finančnej alebo menovej krízy spôsobenej vysokou mobilitou finančného kapitálu.¹⁷

---

¹⁶ KRAFT, Jiří - FÁREK, Jiří. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2008 252 s. ISBN ISBN 978-80-7372-413-9.

¹⁷ FILATOTCHEV, Igor a kol. *Journal of International Management*. s.l. : ELSEVIER, 2016 295 s. ISSN 1075-4253.

1.4 Pozitívne vplyvy globalizácie

Globalizácia poskytuje firmám konkurenčnú výhodu umožňujúc im získať suroviny tam, kde sú lacné. Globalizácia dáva organizáciám príležitosť využívať nižšie náklady na pracovnú silu v rozvíjajúcich sa krajinách a zároveň využívať technické skúsenosti a znalosti vyspelejších ekonomík.

V jej dôsledku sa rôzne časti produktu môžu vyrábať v rôznych oblastiach sveta. Globalizácia sa dlhodobo používa v automobilovom priemysle, kde sa rôzne časti auta môžu vyrábať v rôznych krajinách. Firma z niekoľkých rôznych krajín môže byť zapojená do výroby aj zdanlivo jednoduchých výrobkov, ako sú bavlnené trička.¹⁸

Finančná globalizácia, ktorá odkazuje na integráciu finančných trhov a inštitúcií cez hranice, môže mať niekoľko pozitívnych vplyvov:

- Zvýšenie toku kapitálu, uľahčenie toku kapitálu medzi krajinami, čo má za následok efektívnejšie financovanie investícií a stabilnejší hospodársky rast. To umožnilo organizáciám investovať do nových projektov, rozširovať svoje podnikanie a vytvárať pracovné miesta.
- Prístup k financovaniu, keďže finančná globalizácia môže poskytnúť prehľadnejší prístup k financovaniu pre jednotlivcov aj firmy, vrátane tých v rozvojových krajinách, čo podporuje hospodársky rozvoj a znižovanie chudoby.
- Diverzifikácia rizika, pričom boli investorom otvorené nové trhy a investičné príležitosti vrátane rozvíjajúcich sa trhov, ktoré boli predtým nedostupné. Toto umožnilo investorom diverzifikovať svoje portfóliá naprieč rôznymi krajinami a regiónmi, čo pomáha znížiť celkové investičné riziko.
- Technologická inovácia, vyplývajúca z toho, že globalizácia podnecuje vývoj nových finančných produktov a služieb, ako aj prijatie nových technológií, čo môže pomôcť zlepšiť efektívnosť a dostupnosť finančných trhov.
- Zlepšená správa vecí verejných, podpora transparentnosti z dôsledku obáv medzinárodných investorov a veriteľov, ktorí často vyžadujú väčšiu transparentnosť a zodpovednosť od krajín a firiem.

---

¹⁸ National Geographic. *Effects of Economic Globalization*. [online]. Dostupné na: <https://education.nationalgeographic.org/resource/effects-economic-globalization/>.

- Uľahčenie obchodu, kedy globalizácia uľahčila medzinárodný obchod tým, že poskytla podnikom prístup k financiám a úverom, znížila transakčné náklady a zvýšila efektívnosť trhu. To viedlo k zvýšeniu hospodárskeho rastu, tvorbe pracovných miest a zníženiu chudoby.
- Zvýšenie finančnej stability, ktoré viedlo k väčšej vzájomnej finančnej prepojenosti, ktorá uľahčila výmenu informácií, osvedčených postupov a techník riadenia rizík. To pomohlo znížiť pravdepodobnosť finančných kríz a zvýšilo odolnosť finančných systémov.
- Oveľa vyššia efektívnosť, kde zvýšená konkurencia vyplývajúca z globalizácie prinútila finančné inštitúcie zvýšiť efektívnosť, znížiť náklady a zlepšiť služby. To viedlo k lepšej alokácii zdrojov a zvýšeniu likvidity na finančných trhoch.

Celkovo finančná globalizácia môže prispieť k hospodárskemu rastu a rozvoju, ako aj k zvýšenej finančnej stability a prístupu k financovaniu, ak sa riadi efektívne a zodpovedne.¹⁹

1.5 Klasifikácia negatívnych vplyvov globalizácie

Vývoj za posledné dve storočia viedol k výraznému posunu zaužívaných trhových vzťahov, čím boli vytvárané potrebné opatrenia, ekonomické nastavenia a inštitúcie, ktoré dnes v štátoch existujú. Ekonomika mala špeciálne dominantné postavenie, navzdory čomu sa ostatné zložky spoločenského poriadku tomu prispôbovali. Ako už bolo spomenuté, dnešná definícia globalizácie pochádza z 80. rokov 20. storočia, kedy si spoločnosť uvedomila možné dôsledky pokračujúceho vývoja. Odvtedy sa ozývajú hlasy, ktoré naznačujú hrozivé predikcie novej nastávajúcej situácie. Tieto hlasy sa neskôr prejavili v podobe hnutí a organizácií, ktoré sa rôznymi akciami snažili zabrániť negatívnym vplyvom globalizácie. Súčasná spoločnosť sa vyvíja tak dynamickým a najmä často aj nepredvídateľným spôsobom, že kategorizácia globálnych problémov môže spôsobovať značné ťažkosti. V literatúre sa globálne problémy rozdeľujú do troch kategórií: intersociálne problémy, prírodno-sociálne problémy a antroposociálne problémy.

Intersociálne problémy sú spojené s interakciou rôznych sociálnych a ekonomických systémov a koexistenciou spoločností v podmienkach rôznych hodnotových postojov a

---

¹⁹ NASREEN, Samia. *How do financial globalization, institutions and economic growth impact financial sector development in European countries?* [online]. [2020]. Dostupné na: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0275531919303605>>.

ideológií. Sú spôsobené rozpormi vo vnútri ľudských spoločností; patria sem vojny a mier, terorizmus, sociálne rozdiely, problémy zadlženosti a chudoby.

Prírodno-sociálne problémy majú svoj pôvod vo vzájomnom vzťahu medzi človekom a prírodou; človek je v pozícii závislosti od tohto vzťahu, ale zároveň disponuje nástrojmi na pretváranie prírody, ktoré narúšajú jej pôvodnú rovnováhu. Ďalším významným zdrojom problémov v tejto kategórii sú obmedzené zdroje a potreby ľudstva. Do tejto skupiny globálnych problémov patria environmentálne, zdrojové, potravinové a populačné problémy.

Globálne problémy v poslednej kategórii sa niekedy označujú ako problémy týkajúce sa primárne ľudských potrieb, ktoré zahŕňajú sociálne, kultúrne a humanitárne otázky. Príkladom je nerovnosť v prístupe k vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti, bývaniu a ľudským právam.²⁰

1.5.1 Rozvojové krajiny a ich ekonomická zaostalosť

Od roku 1971 používa Organizácia Spojených národov pojem rozvojové krajiny na kategorizáciu krajín, ktoré sú chudobné a výrazne znevýhodnené v procese svojho globalizačného rozvoja. Najvýraznejšími charakteristikami rozvojových krajín sú sociálno-ekonomická zaostalosť, nízka životná úroveň obyvateľstva, pozostatky z koloniálnych čias a nerozvinutá priemyselná základňa. Jedným z najpriateľnejších meradiel tohto stavu je tzv. index ľudského rozvoja, ktorý zohľadňuje ekonomické aj sociálne aspekty rozvoja.

Populačný problém je dôsledkom viacerých faktorov vrátane chudoby, nedostatku potravín, podvýživy, hladomorov, nelegálnej migrácie do rozvinutých krajín a rýchlo rastúcej miery urbanizácie. Viac ako polovica tejto populácie je v súčasnosti vo veku pod hranicou zamestnanosti. Týchto mladých ľudí je preto potrebné nakŕmiť, ubytovať, obliecť a vzdelávať. Nie sú však produktívni, a tak predstavujú značnú záťaž pre hospodárstvo. Rýchly rast populácie vytvára obrovský dopyt po nových pracovných miestach. Veľký počet uchádzačov o obmedzený počet pracovných miest tlačí na znižovanie miezd a zvyšuje sa nerovnosť, pretože tí, ktorí môžu pracovať, tak robia, zatiaľ čo tí, ktorí pracovať nemôžu, zostávajú doma bez práce alebo sa stávajú kriminálnikmi. Miera nezamestnanosti v chudobných krajinách je vysoká a zamestnanci v nich dostávajú nízke mzdy. V takýchto krajinách sa výdavky na vzdelávanie, zdravotníctvo a infraštruktúru nemôžu zvyšovať v

---

²⁰ JENÍČEK, Vladimír - FOLTÝN, Jaroslav. *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*. Praha : C. H. Beck, 2010. 352 s. ISBN 9788074003264.

súlade s rastúcim počtom obyvateľov. Nízke mzdy vedú k nízkym daniam, a tým k nedostatku peňazí vo verejných financiách.

1.5.2 Chudoba ako konkrétny globálny problém

Globálny problém chudoby možno zadeliť do dvoch kategórií členenia globalizačných problémov: intersociálne problémy, ktoré vznikajú v rámci ľudskej spoločnosti a súvisia s hospodárskym systémom. Chudoba je predovšetkým aj antroposociálny problém, ktorý sa vyskytuje v rozvojových krajinách, ale aj v rozvíjajúcich sa a transformujúcich sa ekonomikách, súvisí s kultúrnymi, humanitárnymi alebo etickými otázkami. Absolútna chudoba sa vzťahuje na ľudí, ktorí žijú z veľmi malého množstva peňazí na deň; relatívna chudoba sa vzťahuje na ľudí, ktorých príjmy im nezabezpečujú dôstojnú životnú úroveň v porovnaní s inými krajinami.

Chudoba vo svete je výsledkom kombinácie vnútorných a vonkajších faktorov, medzi ktorými sa nemusí explicitne nachádzať žiadna kauzalita. Zvyčajne sa uvádzajú tri hlavné oblasti týchto faktorov, ktorých kombinácia a vzájomné pôsobenie viedli k tomu, že chudoba sa napokon stala globálnym problémom: nedostatky, či zlyhania sociálno-ekonomických úvah na vnútroštátnej národnej alebo regionálnej úrovni, koloniálna história a historicky vzniknuté deformácie v integrácii rozvojových krajín do medzinárodnej deľby práce a svetového obchodu, alebo značné zanedbanie niektorých funkcií medzinárodných hospodárskych vzťahov a mechanizmov na zmiernenie negatívnych účinkov globalizácie.²¹

1.6 Medzinárodné financie

*„Medzinárodné financie chápeme ako systém peňažných vzťahov, prostredníctvom ktorých dochádza k pohybu peňažných fondov v medzinárodnom meradle medzi domácimi a zahraničnými subjektmi alebo medzi zahraničnými subjektmi navzájom.“*²² Zahŕňa aj činnosť medzinárodných organizácií, ako je Medzinárodný menový fond alebo Svetovej banky, ktoré sa zameriavajú na podporu medzinárodnej finančnej stability a hospodárskeho rastu.

Medzinárodné finančné trhy sa stali hlavným katalyzátorom globalizačných procesov. Hoci výrazné rozšírenie obchodných a finančných vzťahov zostáva aj v súčasnosti

---

²¹ KRAFT, Jiří - FÁREK, Jiří. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2008 252 s. ISBN ISBN 978-80-7372-413-9.

²²MUSA, Hussam a kol. *Medzinárodné financie*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017 11 s.. ISBN 9788081686481.

významným stimulom rozvoja svetového hospodárstva, do popredia sa čoraz viac dostávajú ďalšie faktory, ako sú priame zahraničné investície, portfóliové investície, devízové trhy a, samozrejme, finančná či pandemická kríza COVID -19, ktorá výrazne ovplyvnila situáciu v svetovom hospodárstve. V nasledujúcej kapitole si priblížime základné princípy fungovania IMF, WB a hlbšie objasníme procesy vychádzajúce z fungovania medzinárodných financií.

1.7 Medzinárodné finančné inštitúcie

Medzinárodné finančné inštitúcie sú suverénne subjekty v medzinárodných finančných vzťahoch. Medzinárodné finančné inštitúcie vznikli predovšetkým po druhej svetovej vojne s cieľom stabilizovať medzinárodné vzťahy, odstrániť rozdiely medzi krajinami a znížiť chudobu vo svete. Ich účelom je bezpečnosť vo finančnom svete - sú založené na politickom mieri medzi štátmi. Ich vznik bol vyvolaný dvoma typmi podnetov:

- široko koncipovaná služba medzinárodným financiám spočívala v zabezpečovaní fungovania medzinárodného menového systému a mobilizácii materiálnych zdrojov svetového hospodárstva prostredníctvom peňazí. To viedlo k vytvoreniu Medzinárodného menového fondu (IMF) a Medzinárodnej banky pre obnovu a rozvoj (IBRD).
- proces vytvárania integračných zoskupení viedol k tomu, že podobné úlohy plnili aj medzinárodné finančné inštitúcie, ktoré vznikli z týchto iniciatív. Príkladom sú Európska investičná banka, Medzinárodná investičná banka, regionálne rozvojové banky.²³

1.7.1 Medzinárodný menový fond

Medzinárodný menový fond (IMF) bol založený v roku 1944 na konferencii OSN v Bretton Woods s cieľom podporovať medzinárodnú menovú spoluprácu, uľahčovať vyvážený rast medzinárodného obchodu a podporovať stabilitu výmenných kurzov. IMF poskytuje finančnú pomoc členským krajinám, ktoré čelia hospodárskym ťažkostiam, pričom pomáha podporovať hospodársku stabilitu a rast svojich členských krajín tým, že im poskytuje poradenstvo v oblasti hospodárskej politiky prostredníctvom výskumu, analýz a politického poradenstva. IMF sa tiež usiluje o znižovanie chudoby na celom svete prostredníctvom podpory udržateľného hospodárskeho rastu.

---

²³ MUSA, Hussam a kol. *Medzinárodné financie*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017 248 s. ISBN 9788081686481.

Základné ciele Medzinárodného menového fondu pri jeho činnosti boli vytýčené pri jeho založení nasledovne:

- i. podporovať medzinárodnú menovú spoluprácu stálej inštitúcie, ktorá poskytuje mechanizmus konzultácií a spolupráce v medzinárodných menových záležitostiach členských štátov;
- ii. uľahčovať rozširovanie a vyvážený rast medzinárodného obchodu, a tým prispievať k podpore a udržiavaniu vysokého stupňa zamestnanosti a reálneho príjmu, ako aj k rozvoju výrobných zdrojov všetkých členov ako primárnych cieľov hospodárskej politiky;
- iii. podporovať stabilitu výmenného kurzu, udržiavať riadnu výmenu medzi členmi a predchádzať konkurenčnému znehodnocovaniu meny;
- iv. pomáhať pri vytváraní multilaterálneho systému platieb za bežné transakcie medzi členmi a pri odstraňovaní devízových obmedzení, ktoré bránia rozvoju svetového obchodu;
- v. poskytnúť dôveru členom tým, že sa im dočasne sprístupnia všeobecné zdroje fondu s primeranou istotou, čím sa im poskytne príležitosť napraviť narušenia rovnováhy ich platobných bilancií bez toho, aby sa uchýlili k opatreniam poškodzujúcim národnú alebo medzinárodnú prosperitu;
- vi. v súlade s vyššie uvedeným skrátiť trvanie a zmiernenie nerovnováhy v medzinárodných platobných bilanciách členov.²⁴

IMF v priebehu takmer šesťdesiatich piatich rokov svojej existencie bol nútený postupne rozširovať svoje ciele a zámery v dôsledku zmien v medzinárodnom menovom systéme dohodnutých v Bretton Woods v dôsledku meniacej sa situácie vo svetovom hospodárstve o vytvorenie nových nástrojov likvidity, reguláciu zahraničnej zadlženosti, pomoc pri riešení finančných kríz a v poslednom rade o výskumnú, informačnú a poradenskú činnosť.²⁵

---

²⁴ IMF. *WHAT IS THE IMF?* [online]. Dostupné na: <<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-at-a-Glance>>

²⁵KUBIŠTA, Václav a kol. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. s.l. : Aleš Čeněk, 2009 384 s. ISBN 9788073801915.

1.7.2 Skupina svetovej banky

Označenie "Svetová banka" okrem širšej skupiny Svetovej banky primárne odkazuje na dve inštitúcie. Jednou z nich je Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj (IBRD), pričom medzi hlavné ciele, ktoré sú špecifikované v článkoch Dohody o IBRD, patria:

- prispievanie k hospodárskemu rozvoju ekonomicky slabších členských krajín podporou produktívnych investícií
- podporovanie rozvoj výrobných zdrojov s cieľom rastu svetového obchodu a životnej úrovne najširšej populácie
- koordinácia a poskytovanie pôžičiek tak, aby bola zabezpečená priorita najnaliehavejším projektom.²⁶

Druhou je Medzinárodná asociácia pre rozvoj (International Development Association, IDA), kde jej úlohou je podporovať hospodársky rozvoj a produktivitu práce v veľmi chudobných krajinách. Poskytuje úvery nielen vládam, ale aj súkromným firmám bez vládnych záruk.

Zvyšnými organizáciami patriacimi do skupiny svetovej banky sú Medzinárodná finančná korporácia (International Finance Corporation, IFC), Mnohostranná agentúra pre investičné záruky (Multilateral Investment Guarantee Agency, MIGA) a Medzinárodné centrum pre riešenie investičných sporov (Interantional Centre for Settlement of Investment Disputes, ICSID). Všetkých päť sa špecializuje v rôznych oblastiach rozvoja, ale spolu využívajú komparatívnu výhodu vzájomnej spolupráce, aby dosiahli spoločný cieľ, a to zníženie chudoby.

1.8 Medzinárodný pohyb kapitálu

Za posledných 50 rokov prebiehal trvalý proces finančnej globalizácie, pričom krajiny na celom svete otvárali svoje kapitálové účty a vstupovali na medzinárodné finančné trhy. Základom tohto procesu bola myšlienka, že vyššia finančná integrácia prinesie lepšiu medzinárodnú alokáciu kapitálu a s tým aj spojené väčšie rozdelenie rizika medzi krajinami. Postupom času sa však ukázalo, že medzinárodné kapitálové toky vykazujú významné negatívne vedľajšie účinky. Najmä nestabilné kapitálové toky boli spojené s otrasmi na finančných trhoch spolu s prudkými cyklami rozmachu a poklesu úverov a produkcie. Nie

---

²⁶MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha : Oeconomica, 2006 269 s. ISBN 80-245-1053-7.

je preto prekvapujúce, že v akademických aj politických kruhoch sa pôvodne priaznivý pohľad k otvorenosti medzinárodných kapitálových tokov nahradil skeptickejší prístup.²⁷

1.8.1 Priame zahraničné investície

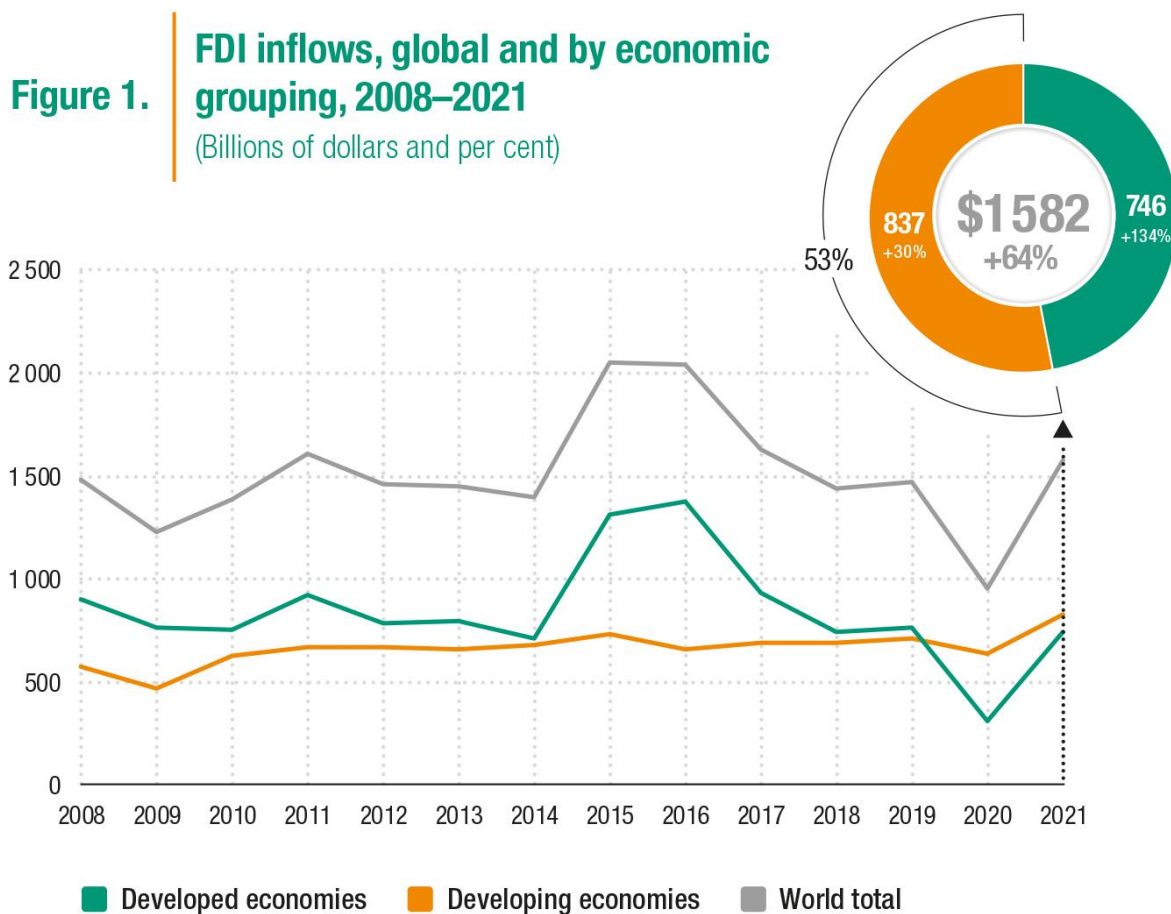
Priame zahraničné investície (PZI) sú hlavnou formou tokov zahraničného kapitálu s dlhodobejším charakterom. Tieto medzinárodné investície sú z veľkej časti ovplyvnené globalizáciou, ktorá sa začala prejavovať viac v druhej polovici minulého storočia, spolu so zakladaním medzinárodných organizácií. Výhody PZI sa odrážajú v mnohých smeroch, či už vytváraním nových pracovných miest alebo v príleve technologicko-informačných poznatkov. PZI sa postupne zvyšujú vo vyspelých aj rozvojových krajinách, kde pozitívne pôsobia na hospodársky rozvoj krajiny.

Priame zahraničné investície sú podľa IMF definované ako jedna z kategórií medzinárodných investícií, kde rezidentský subjekt v jednej ekonomike má za cieľ získať podiel v podniku, ktorý je súčasťou inej ekonomiky a mať tak rozhodovacie právomoci. Podiel podniku je 10 % a viac. Za súčasť priamej zahraničnej investície sa považuje okrem podielu nerezidentskej spoločnosti aj reinvestovaný zisk a ostatný kapitál (IMF 1993).

---

²⁷FORNARO, Luca. *Managing capital flows in the 21st century*. [online]. [cit.2019]. Dostupné na: <<https://www.crei.cat/wp-content/uploads/2016/07/MCF21C.pdf>>.

Graf č. 1 Globálny tok priamych zahraničných investícií

Zdroj: <https://worldinvestmentreport.unctad.org/world-investment-report-2022/chapter-1-global-investment-trends-and-prospects/>

PZI sú kľúčovým faktorom pri vzniku nadnárodných spoločností, ako napr. Ford, IBM, Fuji Bank, McDonald's atď. Nadnárodnými firmami sa obvykle nazývajú spoločnosti, ktorých zahraničná činnosť tvorí najmenej 30% podiel z ich celkového obratu. Táto zahraničná činnosť môže byť realizovaná prostredníctvom zahraničných dcérskych spoločností alebo zahraničných pobočiek. Zahraničná pobočka je čiastkovou súčasťou v organizácii medzinárodnej spoločnosti s obmedzenými rozhodovacími právomocami a zvyčajne nesie meno materskej spoločnosti. Jej účty sú zahrnuté do celkových účtov medzinárodnej spoločnosti. Zisk pobočky sa zvyčajne zdaňuje v krajine materskej spoločnosti ako súčasť zisku celej spoločnosti. Ak sa zisk pobočky zdaňuje aj v krajine, kde sa nachádza a pôsobí, tak materská spoločnosť môže znížiť celkovú daň spoločnosti v krajine pôvodu, aby sa predišlo dvojitému zdaneniu. Zníženie dane obvykle dosahuje maximálnu výšku domácej dane v krajine pôvodu.

Dcérska spoločnosť je spojená s materskou spoločnosťou iba prostredníctvom kapitálovej účasti medzinárodnej spoločnosti a nie je teda jej vnútorným orgánom. Dcérska spoločnosť je samostatným právnym subjektom s plnou právnou subjektivitou a obvykle má odlišné meno od materskej spoločnosti. Materská spoločnosť môže svoju dcérsku spoločnosť získať ako akciový podiel na existujúcej spoločnosti alebo ju má právo taktiež aj založiť v zahraničí.²⁸

1.8.2 Medzinárodné nepriame investície

„Nepriame investície (portfóliové investície) sú v podstate investície do nákupu dlhodobých cenných papierov (napr. dlhodobé obligácie, dlhodobé zahraničné depozitné certifikáty, akcie zahraničných spoločností), pokiaľ ich objem nedosahuje výšku na zaradenie do priamych investícií 10 % a viac zo základného kapitálu. Cieľom nepriamych investícií nie je kontrola zahraničného podniku, ale vytvorenie optimálnej štruktúry aktív vo vlastníctve určitého investora. Pri vytváraní optimálneho portfólia aktív je nevyhnutné zohľadňovať tri kritériá, a to výnosnosť, likviditu a riziko individuálnych aktív.“²⁹

Medzi faktory ovplyvňujúce výnosnosť nepriamych investícií zaraďujeme devízový kurz, zdanenie a citlivosť výnosov na zmeny v ekonomickom prostredí, výšku dôchodku plynúceho z jednotlivých aktív, ako sú napr. dividendy či úrok, a v neposlednom rade trhovú hodnotu aktív.

1.9 Medzinárodné finančné trhy

Medzinárodné finančné trhy sú dôležitým aktérom globálnej ekonomiky, pretože uľahčujú cezhraničnú výmenu kapitálu spolu s širokou škálou investičných príležitostí. Tieto trhy zahŕňajú devízový trh, trh s akciami, trh s dlhopismi a trh s derivátmi, ktoré investorom, podnikom a vládam na celom svete poskytujú prístup k celému radu finančných nástrojov. Najmä devízový trh je najväčším a najlikvidnejším finančným trhom s priemerným denným obratom viac ako 7.5 biliónov USD.³⁰ Umožňuje výmenu mien a určuje výmenné kurzy, ktoré majú významný vplyv na medzinárodný obchod a hospodársky rast.

Medzinárodné finančné trhy celkovo zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri uľahčovaní cezhraničných kapitálových tokov, rozširovaní investičných príležitostí a zvyšovaní finančnej stability. Podnikom a vládam umožňujú prístup k financovaniu od rôznorodých

²⁸ MUSA, Hussam a kol. *Medzinárodné financie*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017 248 s. ISBN 9788081686481.

²⁹ MUSA, Hussam a kol. *Medzinárodné financie*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017 248 s. ISBN 9788081686481.

³⁰ JONES, Marc - JOHN, Alun. *Global FX trading hits record \$7.5 trln a day - BIS survey*. [online]. [cit. 27-10-2022]. Dostupné na: <<https://www.reuters.com/markets/us/global-fx-trading-hits-record-75-trln-day-bis-survey-2022-10-27/>>.

investorov a investorom poskytujú prostriedky na diverzifikáciu ich portfólií, znižovanie rizika a zvyšovanie výnosov.

Nesmieme zabudnúť podotknúť, že ani tieto finančné trhy nie sú bez problémov, vrátane rizika finančných kríz, možnosti manipulácie s trhom a potreby účinnej regulácie. Preto je nevyhnutné tieto riziká monitorovať a riadiť, aby sa zabezpečila stabilita a efektívnosť medzinárodných finančných trhov.

1.9.1 Akciový trh

Akciový trh je súbor trhov a búrz, kde sa nakupujú, predávajú a emitujú akcie verejných spoločností. Obchodovať na akciovom trhu sa dá buď na burze, ktorá je regulovaná, alebo mimo burzu na tzv. OTC trhoch. Popularita akciového trhu pomohla spoločnostiam zvýšiť potrebné prostriedky na rast a rozširovanie a umožnila investorom zdieľať úspechy spoločností formou dividend a zvyšovania cien akcií. Avšak, niektoré spoločnosti investície od investorov nevyužívajú rozumne, takže investor sa môže vystaviť riziku zlyhania spoločnosti, čo môže viesť k stratám jeho investície. V posledných desaťročiach dochádzalo k prechodu od starého face-to-face obchodovania cenných papierov k elektronickému automatizovanému obchodovaniu na akciových trhoch. V súčasnosti agresívne súťažajú medzi sebou o zisky od korporátnych emitentov, a to nielen v USA, ale aj v iných krajinách sveta, kde sa nachádzajú najväčšie burzy. Globalizácia umožňuje európskym, americkým aj ázijským gigantom kótovať na burzách v New Yorku, Tokiu a Londýne.³¹

---

³¹ TRETINA, Kat. *What Is The Stock Market? How Does It Work?* [online]. [cit. 27-3-2023]. Dostupné na: <<https://www.forbes.com/advisor/investing/what-is-the-stock-market/>>.

1.9.2 Trh s derivátmi

Trh s derivátmi je finančný trh, na ktorom sa obchoduje s finančnými nástrojmi, ktorých hodnota sa odvodzuje od iných aktív, nazývaných aj ako podkladové aktíva. Medzi najbežnejšie deriváty patria futures, forwardy, opcie a swapové zmluvy. Futures a forwardy sú zmluvy, ktoré povinne zabezpečujú nákup alebo predaj podkladového aktíva za pevnú cenu v budúcnosti. Na druhej strane opcia umožňuje držiteľovi kúpiť alebo predáť podkladové aktívum za pevnú cenu v budúcnosti, ale nezaväzuje ho k tomu. Swapové zmluvy sú založené na výmene platieb, kde protistranou je zvyčajne banka. Trh s derivátmi sa využíva na rôzne účely, napríklad na ochranu pred rizikom, špekulácie a investície. Obchodníci môžu používať deriváty na ochranu pred nepriaznivými trhovými podmienkami, ako sú napríklad zmeny ceny podkladového aktíva. Špekulanti môžu používať deriváty na realizáciu ziskov z cenových pohybov podkladového aktíva. Tento trh sa vyznačuje aj vysokou likviditou a volatilitou, čo znamená, že ceny derivátov môžu veľmi rýchlo klesať alebo stúpať. Tento trh so sebou nesie aj určité riziká, ako sú úverové riziká, trhové riziká a operačné riziká. Preto je dôležité mať účinné nástroje na riadenie rizík, ako sú rizikové limity a riadenie pozícií.³²

---

³² D. LEVI, Maurice. *International Finance*. Abingdon : Routledge, 2009 608 s. ISBN 978-0415774598.

1.10 Vplyvy globalizácie v prípadových štúdiách

V tejto časti práce sa zameriame na konkrétne príklady zo sveta, kde vieme jasne identifikovať vplyv globalizácie na medzinárodné financie. Prípadové štúdie zahŕňajú preukázateľnú účasť na medzinárodnom obchode pomocou elektronického obchodu Alibaba, či globálny problém s nedostatkom polovodičov na trhu.

1.10.1 Cezhraničný elektronický obchod spoločnosti Alibaba

Alibaba, čínsky gigant v oblasti elektronického obchodu, stojí na čele globálneho obchodu a elektronického obchodovania. Spoločnosť rozšírila svoj dosah vytvorením platforiem cezhraničného elektronického obchodu, ktoré umožňujú podnikom predávať svoje výrobky zákazníkom na celom svete. Tieto platformy uľahčili malým a stredným podnikom (ďalej ako MSP) účasť na globálnom obchode.

V roku 2018 cezhraničné platformy elektronického obchodu spoločnosti Alibaba vytvorili hrubý príjem v celkovej hodnote 100 miliárd USD, čo je nárast z 60 miliárd USD v roku 2017. Tento rast bol do veľkej miery spôsobený rastúcim počtom malých a stredných podnikov, ktoré sa k platforme pripojili. Podľa výročnej správy spoločnosti Alibaba sa počet MSP na jej platforme v roku 2018 zvýšil o 30 %, pričom MSP sa na celkovej hodnote transakcií podieľali viac ako 60 %.³³

V roku 2019 pokračoval rast cezhraničných platforiem elektronického obchodu spoločnosti Alibaba, ktoré vytvorili hrubý príjem vo výške 115 miliárd USD. Tento rast bol spôsobený rastúcim počtom spotrebiteľov využívajúcich platformu na nákup produktov z iných krajín.

V roku 2020 sa napriek pandémie COVID-19 platformám cezhraničného elektronického obchodu spoločnosti Alibaba naďalej darilo. Platforma Tmall Global spoločnosti, ktorá je zameraná na poskytovanie vysokokvalitných výrobkov z celého sveta čínskym spotrebiteľom, zaznamenala prudký nárast dopytu, keďže čínski spotrebiteľia nemohli cestovať a nakupovať výrobky z iných krajín. V dôsledku toho sa hrubý objem

---

³³UNITED STATES EXCHANGE AND SECURITIES COMMISSION. *Alibaba Group Holding Limited*. [online]. [cit.2020]. Dostupné na: <https://www.annualreports.com/HostedData/AnnualReportArchive/a/NYSE_BABA_2019.pdf>. s.175

tovaru platformy Tmall Global v prvom štvrtroku 2020 zvýšil o 47 % v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka.³⁴

Tabuľka č.1 Hodnota hrubého príjmu za vybrané roky

ROK	HODNOTA HRUBÉHO PRÍJMU
2018	100 miliárd USD
2019	115 miliárd USD
2020	146 miliárd USD

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pozitívny vplyv cezhraničných platforiem elektronického obchodu spoločnosti Alibaba na medzinárodné financie je zrejmý. Platformy uľahčili malým a stredným podnikom účasť na globálnom obchode, čo zvýšilo celkový objem medzinárodného obchodu. Okrem toho platformy umožnili spotrebiteľom prístup k produktom z iných krajín, čo zvýšilo výber pre spotrebiteľov a zvýšilo dopyt po dovážanom tovare.

Na záver možno konštatovať, že platformy cezhraničného elektronického obchodu spoločnosti Alibaba sú najlepším príkladom toho, ako globalizácia pozitívne ovplyvnila medzinárodné financie v rokoch 2018 až 2021. Vytvorením platformy, ktorá umožňuje malým a stredným podnikom zúčastňovať sa na globálnom obchode, a poskytnutím prístupu spotrebiteľom k výrobkom z iných krajín spoločnosť Alibaba prispela k rastu medzinárodného obchodu a globálneho hospodárstva.

1.10.2 Globálny nedostatok polovodičov

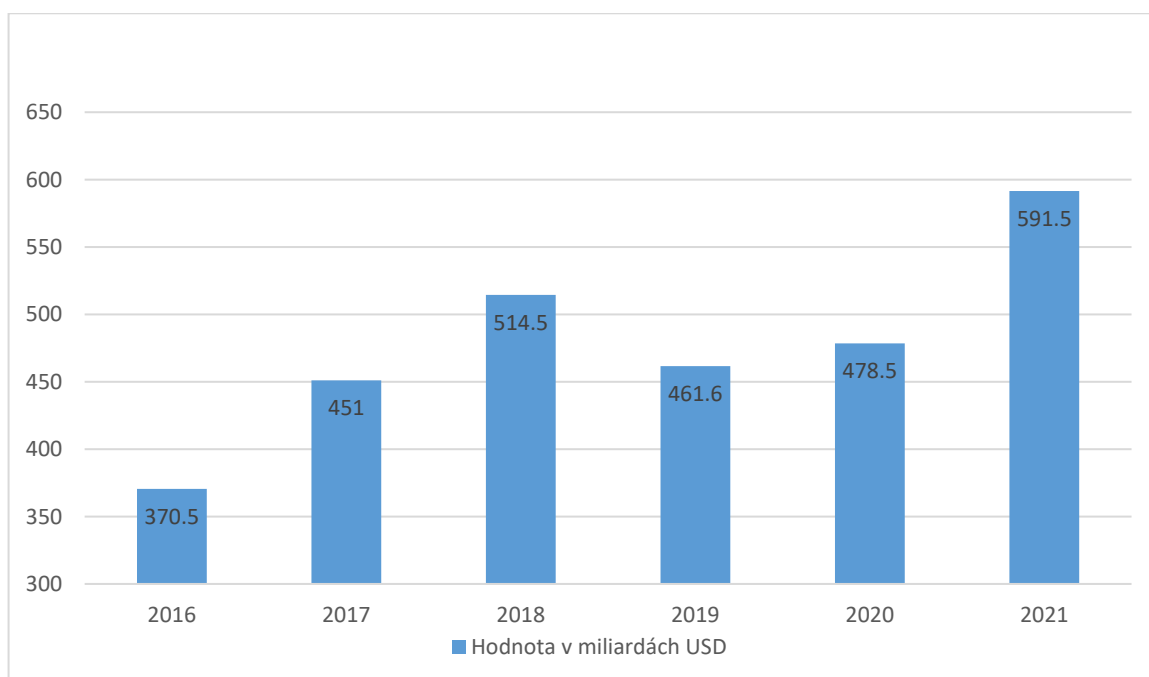
Polovodičový priemysel je dôležitou súčasťou svetovej ekonomiky a slúži ako základ mnohých priemyselných odvetví, ako sú automobilový priemysel, telekomunikácie a spotrebná elektronika. Pandémia COVID-19 však narušila globálne dodávateľské reťazce, čo viedlo k celosvetovému nedostatku polovodičov. V tejto prípadovej štúdii budeme objasňovať negatívny vplyv globalizácie na medzinárodné financie z pohľadu globálneho nedostatku polovodičov.

---

³⁴ LI, Cecilia. *After a Powerhouse 2020, Tmall Global Ramps Up for an Even Stronger 2021*. [online]. [cit. 1-1-2021]. Dostupné na: <<https://www.alizila.com/after-a-powerhouse-2020-tmall-global-ramps-up-for-an-even-stronger-2021/>>.

Svetový polovodičový priemysel je vysoko globalizovaný, pričom väčšina výroby sa uskutočňuje v Ázii, najmä na Taiwane, v Južnej Kórei a Číne. Pandémia COVID-19 narušila globálne dodávateľské reťazce, čo viedlo k odstaveniu tovární, zúženiu dodávateľského reťazca a zvýšenému dopytu po elektronických zariadeniach v dôsledku práce a dištančného vzdelávania. Všetky tieto faktory prispeli k ich celosvetovému nedostatku, čo sa odrazilo v odhadovanej strate 110 miliárd dolárov.³⁵

Graf č. 2 Hrubý príjem zo segmentu polovodičov (celosvetový)

Zdroj: <https://www.statista.com/outlook/tmo/semiconductors/worldwide#revenue>

Diskutovaný problém s polovodičmi mal významný vplyv na medzinárodné financie, najmä na automobilový priemysel. Automobilový priemysel sa pri výrobe automobilov vo veľkej miere spolieha na polovodiče. Mnohí výrobcovia automobilov však museli pre nedostatok polovodičov obmedziť výrobu, čo viedlo k výrazným stratám príjmov a prepúšťaniu. Napríklad General Motors, Ford a Toyota oznámili z daného dôvodu výrazné zníženie výroby. Okrem toho nedostatok viedol aj k zvýšeniu cien elektronických zariadení, keďže výrobcovia sa snažili zabezpečiť dostatok polovodičov na uspokojenie dopytu. Tento fakt zaťažuje rozpočty spotrebiteľov, najmä domácností s nízkymi príjmami.³⁶

³⁵ HELEN, Davidson - FARRER, Martin. *Chips with everything: how one Taiwanese company drives the world economy*. [online]. [cit. 19-5-2021]. Dostupné na: <<https://www.theguardian.com/world/2021/may/19/chips-with-everything-how-one-taiwanese-company-drives-the-world-economy>>.

³⁶Broadcast, World Business Report. *Chip shortages hit car production*. [online]. [cit. 25-11-2022]. Dostupné na: <<https://www.bbc.co.uk/programmes/w3ct3fy0>>.

Nedostatok polovodičov vo svete poukázal aj na riziká spojené s globalizáciou. Globalizovaný charakter polovodičového priemyslu ho urobil zraniteľným voči narušeniu globálneho dodávateľského reťazca, čo môže mať v budúcnosti významné hospodárske a finančné dôsledky.

Globálny nedostatok polovodičov je jasným príkladom negatívneho vplyvu globalizácie na medzinárodné financie. Globalizovaný charakter polovodičového priemyslu ho urobil zraniteľným voči narušeniam v globálnom dodávateľskom reťazci, čo má významné hospodárske a finančné dôsledky. Nedostatok tiež poukázal na potrebu krajín diverzifikovať svoje dodávateľské reťazce a znížiť svoju závislosť od malého počtu dodávateľov, najmä v kritických odvetviach, ako sú polovodiče. Je nevyhnutné, aby si tvorcovia politik uvedomili riziká spojené s globalizáciou a usilovali sa o rozvoj odolnejších a diverzifikovaných dodávateľských reťazcov s cieľom zmierniť negatívny vplyv na medzinárodné financie.³⁷

---

³⁷ MORGANTEEN, Jeff. *How Covid-19 caused a global shortage of semiconductors and computer chips*. [online] [cit.3-2-2021]. Dostupné na: <https://www.cnbc.com/2021/03/02/how-covid-19-caused-a-global-shortage-of-semiconductors-computer-chips.html>.

2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom praktickej časti je zhodnotiť pozitívne a negatívne globalizačné faktory vo vzťahu k výmennému kurzu eura. Bližšie špecifikujeme situácie, ktoré vznikli pri finančných či dlhových krízach, pandémie alebo aktuálne prebiehajúcej vojny. Uvedené informácie sme čerpali výlučne z internetových zdrojov, kde sme najviac využili stránku Eurostat-u a OECD, ktoré ponúkajú široké spektrum dát na spracovanie a úpravy časového úseku, krajín alebo cieľovej skupiny podľa zadaných kritérií. Dáta zahŕňajúce ekonomické ukazovatele z celého sveta sme čerpali zo stránky Worldbank.

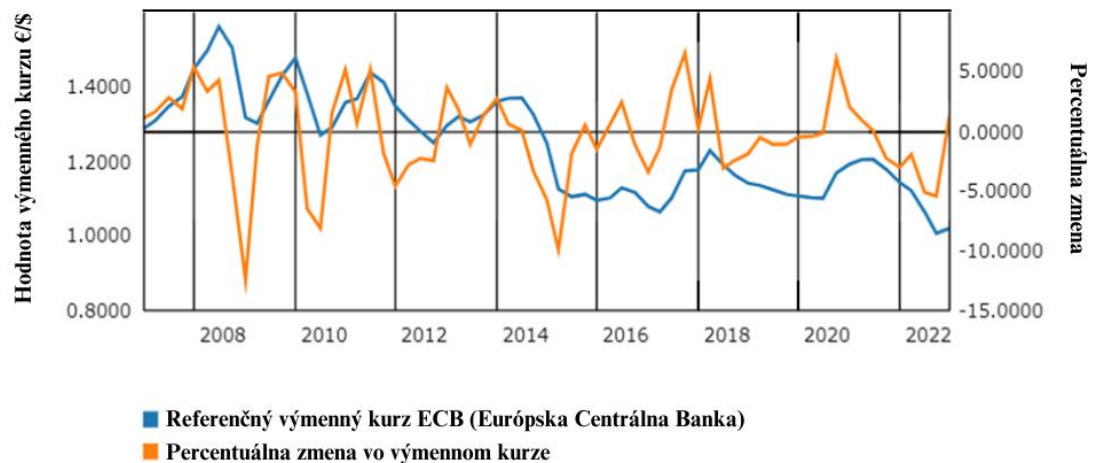
Hlavnou metódou v práci je grafická analýza s cieľom vizuálne znázorniť globálne finančné ukazovatele, ako sú napr. priame zahraničné investície, medzinárodný obchod, hodnota verejného dlhu, rast hrubého domáceho produktu, úrokové sadzby a ďalšie. Analýza týchto grafických znázornení nám umožňuje efektívne poukázať na pozitívne a negatívne aspekty globalizácie v súvislosti s vývojom eura v konkrétnych obdobiach.

Využívame metódu komparácie, a to pri porovnávaní štatistických údajov vzhľadom k výmennému kurzu eura s ostatnými menami alebo percentuálnej hodnote úrokových sadzieb spojených s vyvíjajúcou sa infláciou v EÚ.

3. Analýza vybraných globalizačných faktorov na euro

Globalizácia mala za posledných 15 rokov výrazný vplyv na euro (€), ktorý môžeme popísať pomocou rôznych pozitívnych a negatívnych dopadov, ako sú finančná kríza, dlhová kríza, pandémia Covid-19, medzinárodný obchod, vojna na Ukrajine či zmeny úrokových sadzieb. V tejto časti si graficky analyzujeme dané vplyvy a popíšeme vzniknuté situácie.

Graf č. 3 Vývoj výmenného kurzu eura k americkému doláru

Zdroj: https://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do?SERIES_KEY=120.EXR.Q.USD.EUR.SP00.A

Úvodný graf znázorňuje vyvíjajúci sa trend výmenného kurzu eura voči americkému doláru, ktorý si následne podrobnejšie prejdeme v nasledujúcich kapitolách, kde k daným dopadom popíšeme a vysvetlíme, prečo sa tieto situácie odohrali.

3.1 Finančná kríza a jej vplyv na výmenný kurz eura (2007-2009)

Graf č. 4 Vývoj výmenného kurzu €/ \$ v období 2006-2010

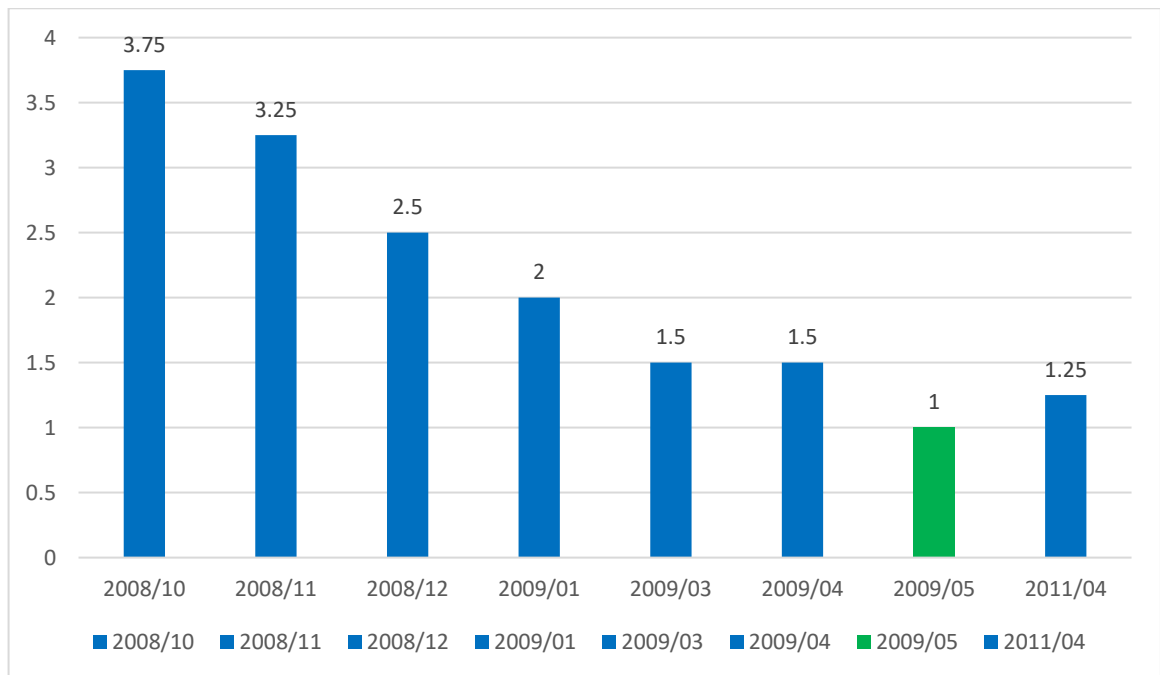
Zdroj: <https://www.macrotrends.net/2548/euro-dollar-exchange-rate-historical-chart>

Na začiatku finančnej krízy bolo euro voči americkému doláru relatívne silné, najmä v dôsledku obáv o stabilitu americkej ekonomiky. Táto sila viedla v júni 2008 k dosiahnutiu historicky najvyššieho výmenného kurzu 1,5936. Investori sa obrátili na euro ako na bezpečnejšiu alternatívu k americkému doláru. Keď sa však kríza zintenzívnila, ukázalo sa, že aj európske banky vo veľkom investovali do cenných papierov krytých hypotékami a do iných rizikových finančných produktov, čo bolo jedným z faktorov prepadu výmenného kurzu eura. V dôsledku toho sa efekt nákazy americkej finančnej krízy rozšíril do Európy. Záchranné balíčky pre európske krajiny, pre Grécko, Írsko, Portugalsko, Španielsko a Cyprus spôsobili znepokojenie na trhoch a nestabilitu v eurozóne. Tieto udalosti mali počas krízy opätovný negatívny vplyv na hodnotu eura. Do februára 2009 klesol kurz eura voči americkému doláru na 1,2676.

Európska centrálna banka (ECB) prijala opatrenia na zmiernenie vplyvu finančnej krízy na hospodárstvo eurozóny vrátane zníženia úrokových sadzieb, poskytnutia likvidity

bankovému systému a zapojenia sa do nekonvenčných opatrení menovej politiky, ako je napríklad program pre trhy s cennými papiermi. Cieľom týchto opatrení bolo stabilizovať euro a podporiť hospodársky rast, keďže znížením úrokových sadzieb môžeme podporiť hospodársky rast tým, že to zaručí nižšie náklady na úvery pre spotrebiteľov a podniky alebo zvýši likviditu tak, že povzbudí banky k požičiavaniu a obchodovaniu s aktívami. Toto vyvrcholilo v máji 2009, kedy ECB znížila výšku úrokových sadzieb na 1.0%.

Graf č. 5 Výška úrokových sadzieb ECB v % vyjadrení

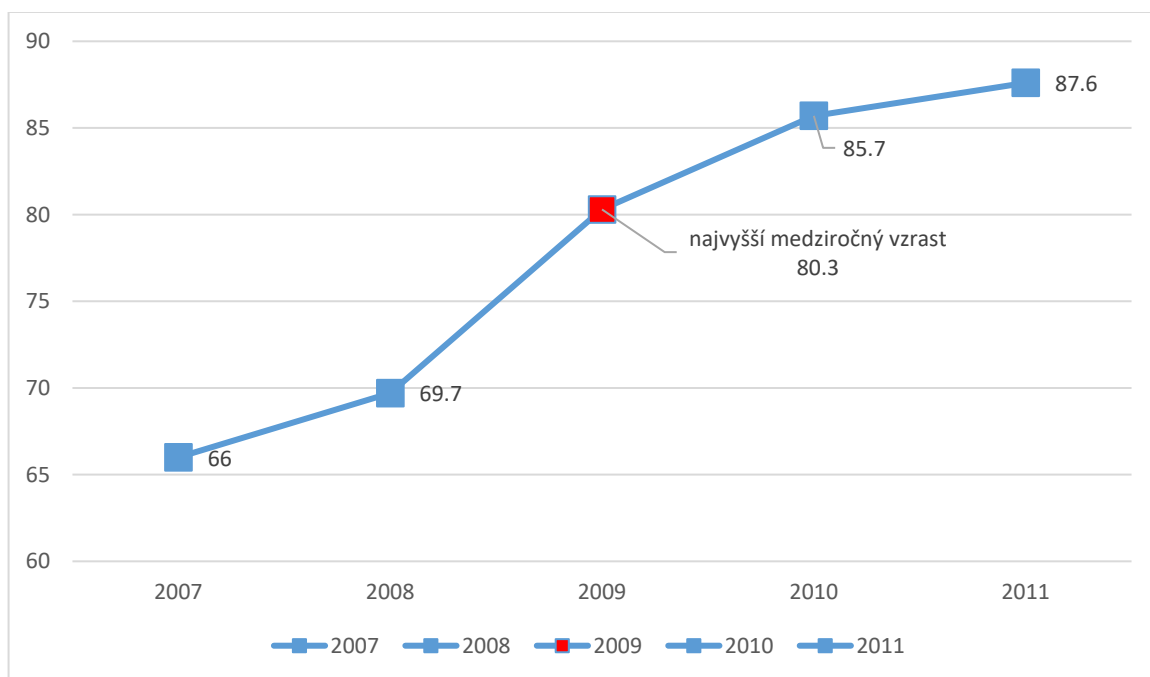

Zdroj: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/key_ecb_interest_rates/html/index.en.htm

1

Napriek tomuto úsiliu sa dôvera v ekonomiku eurozóny otriasla, a to najmä v súvislosti so vznikom dlhovej krízy v eurozóne v roku 2010. Finančná kríza odhalila základné slabé miesta v ekonomickej štruktúre eurozóny, ako napríklad vysoký verejný dlh a fiškálne deficity v Eurozóne, čo by v konečnom dôsledku viedlo k dlhšiemu obdobiu hospodárskej nestability a malo vplyv na hodnotu eura.

Graf č. 6 Hodnota verejného dlhu v krajinách Eurozóny v porovnaní na % z HDP

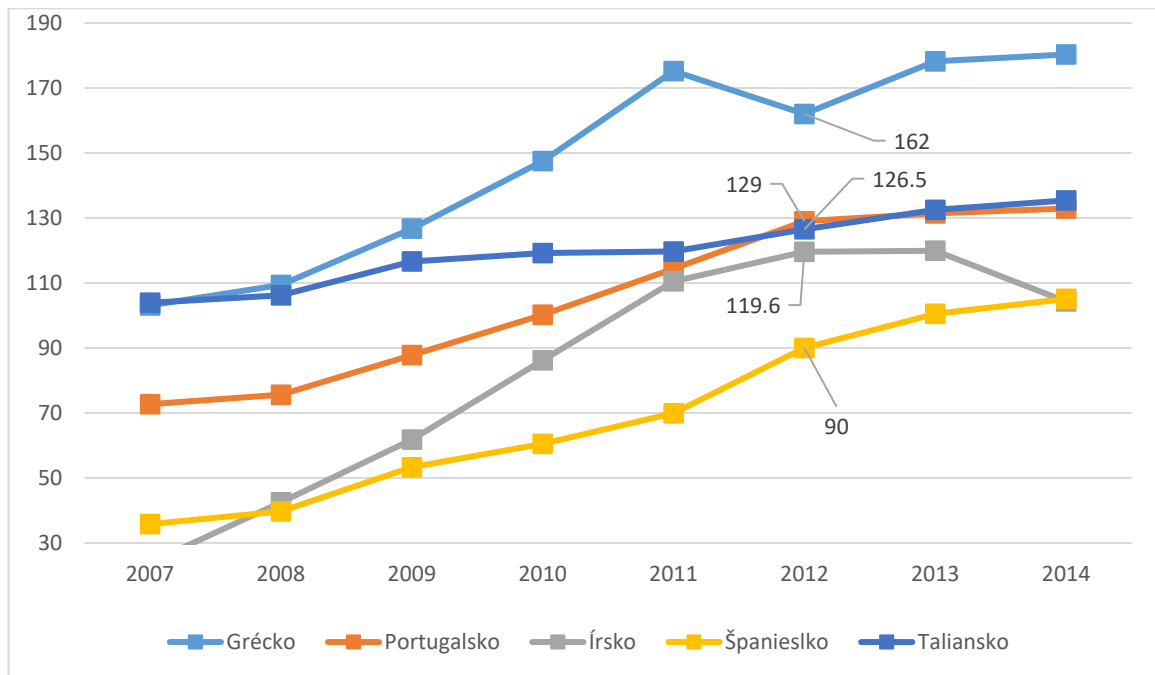

Zdroj: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10DD_EDPT1__custom_2130919/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=7896da18-4d1c-4890-bdc6-8894e362914c

Celkovo finančná kríza odhalila vzájomnú prepojenosť globálnych finančných trhov a ukázala zraniteľnosť meny euro voči vonkajším šokom. Hoci euro spočiatku ťažilo z úniku do bezpečia, nakoniec podľahlo efektu nákazy a výrazne oslabilo voči americkému doláru. Kríza prispela aj k následným hospodárskym problémom v eurozóne, ako bola dlhová kríza v eurozóne, čo malo ďalší vplyv na hodnotu eura.

3.2 Dlhová kríza eurozóny (2010-2012)

Graf č. 7 Hodnota verejného dlhu v Eurozóne v % na HDP

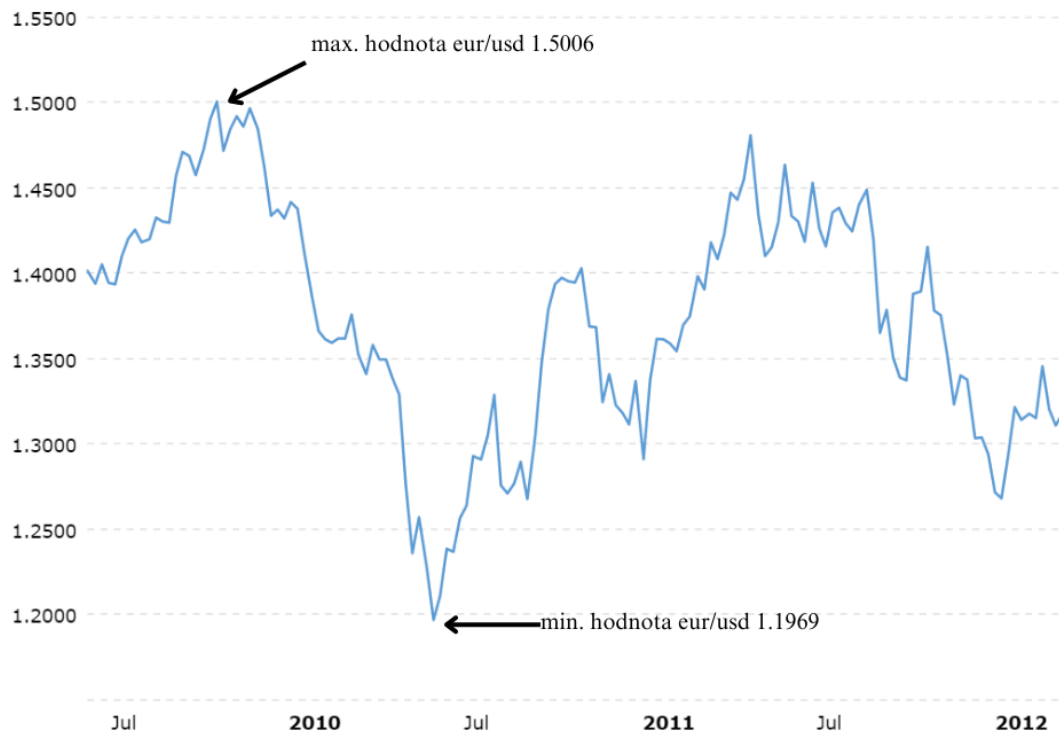

Zdroj: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TEINA225__custom_5897346/default/table?lang=en

Dlhová kríza v eurozóne, ktorá sa začala v roku 2010, mala výrazný vplyv na menu euro (€). Kríza odhalila základné hospodárske slabiny vo viacerých krajinách eurozóny, najmä v Grécku, Írsku, Portugalsku, Španielsku a Taliansku. Tieto krajiny čelili vysokým úrovňam verejného dlhu, fiškálnym deficitom a hospodárskym nerovnováham, čo otriaslo dôverou investorov v euro. Vysoký verejný dlh zvyšuje pravdepodobnosť štátneho bankrotu alebo zlyhania štátu pri splácaní svojho dlhu. To zvyšuje riziko pre investorov, ktorí držia dlhopisy alebo iné cenné papiere denominované v eure a odrádza ich od investovania do eurozóny. Krajiny s vysokým verejným dlhom sú často nútené prijať úsporné opatrenia, aby znížili svoj deficit a dlh. Tieto opatrenia môžu zahŕňať zvýšenie daní, zníženie vládnych výdavkov a reformy dôchodkového systému. Takéto opatrenia môžu mať negatívny vplyv na hospodársky rast a investičné príležitosti v eurozóne, čo razantne ovplyvňuje euro.

V priebehu krízy sa hodnota eura voči iným hlavným menám, ako je napríklad americký dolár, oslabila. V júni 2010 dosiahlo euro voči americkému doláru najnižšiu hodnotu 1,1969, čo bolo odrazom rastúcich obáv o platobnú schopnosť krajín eurozóny a stabilitu spoločnej meny. Riziko nákazy v rámci eurozóny viedlo k vyšším nákladom na pôžičky pre postihnuté krajiny, čo zhoršilo ich fiškálne problémy.

Graf č. 8 Vývoj výmenného kurzu €/ \$ v období 2009-2012

Zdroj: <https://www.macrotrends.net/2548/euro-dollar-exchange-rate-historical-chart>

Graf č. 9 Výnosy štátnych dlhopisov so splatnosťou 10 rokov pre vybrané krajiny

Greece 10Y | Ireland 10Y | Portugal 10Y

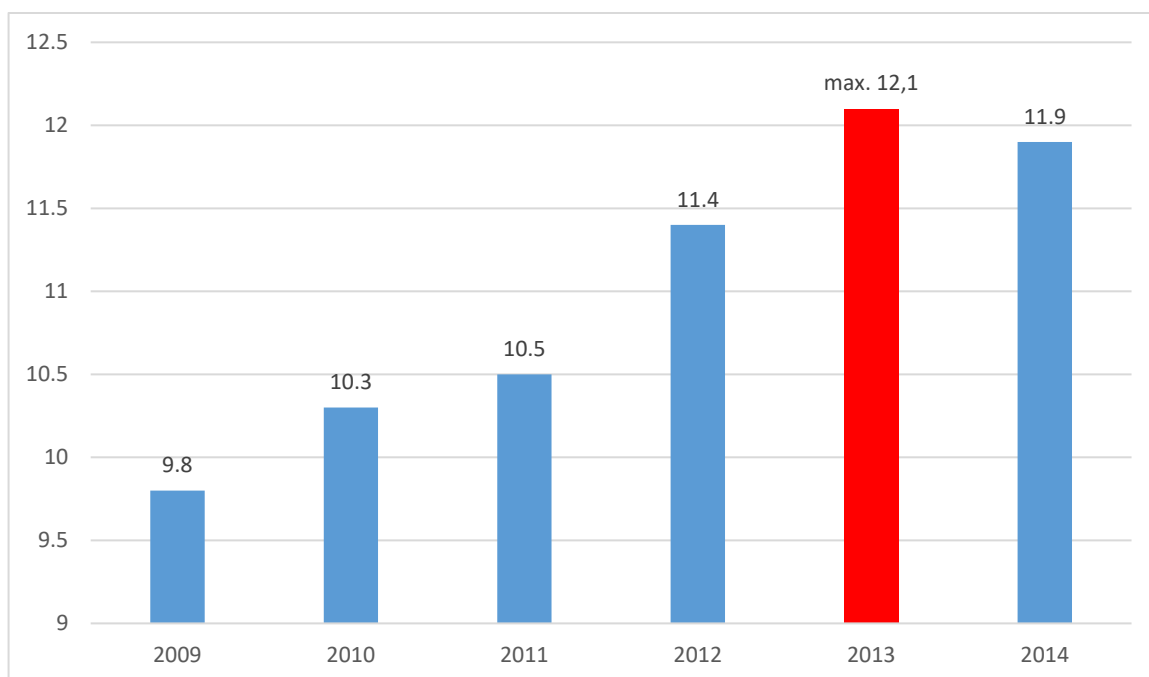

Zdroj: <https://tradingeconomics.com/ireland/government-bond-yield>

Pri grafickom zobrazení sme si zvolili krajiny, akými sú Írsko, Portugalsko a Grécko, keďže u nich môžeme pozorovať najväčší percentuálny nárast za sledované obdobie. Vyššie výnosy z dlhopisov znamenajú vyššie náklady na úroky pre vlády, ktoré sa snažia refinancovať svoj dlh. To zvyšuje fiškálny deficit a ďalej zhoršuje dlhovú situáciu. Vysoké náklady na pôžičky môžu znižovať dôveru investorov vo schopnosť krajiny splatiť svoj dlh, a tým zhoršiť dlhovú situáciu v krajine, čo je dôvodom zoslabenia eura.

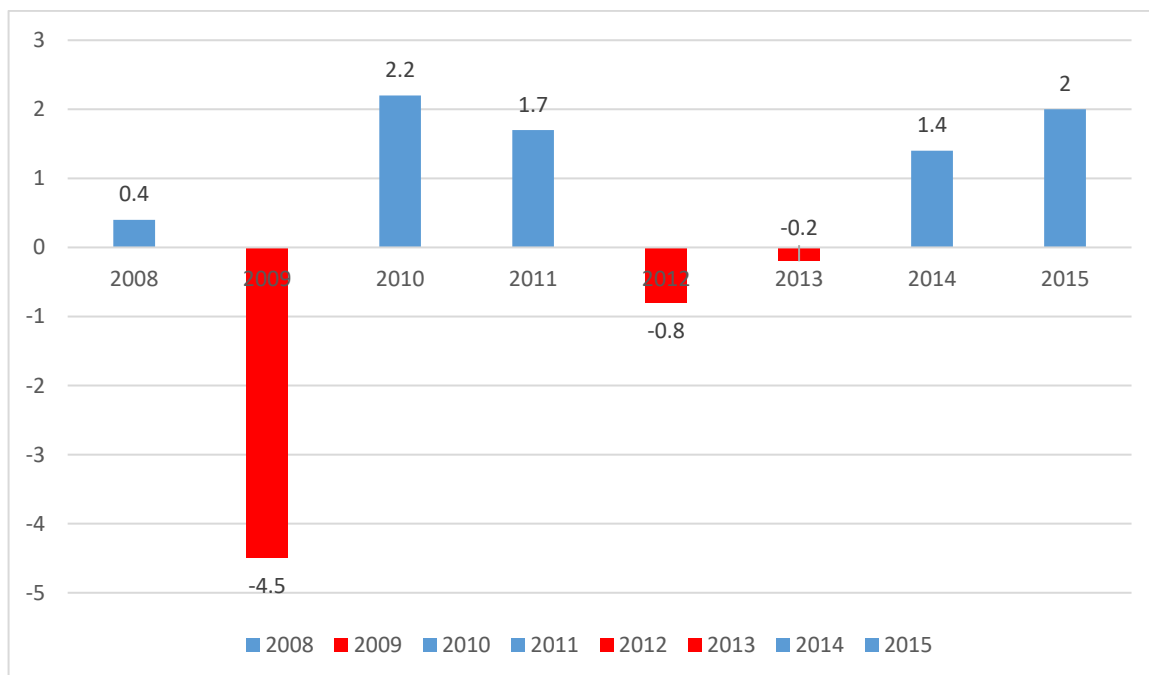
Na zmiernenie krízy ECB, Európska komisia a MMF zaviedli niekoľko opatrení vrátane záchranných balíkov pre krajiny v ťažkostiach, úsporných opatrení a štrukturálnych reforiem. Tieto opatrenia nakoniec pomohli obnoviť dôveru investorov a stabilizovať menu euro. Dlhová kríza však zanechala na ekonomike eurozóny trvalé následky, ako napríklad vysokú mieru nezamestnanosti, pomalý rast a zvýšené politické napätie medzi členskými krajinami. Kríza tiež poukázala na potrebu hlbšej fiškálnej integrácie a lepšej koordinácie hospodárskych politík v rámci eurozóny s cieľom zabezpečiť stabilitu meny euro v budúcnosti.

Graf č. 10 % výška nezamestnanosti v krajinách Eurozóny

Zdroj: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Unemployment_statistics

Graf č. 11 % rast HDP krajín Eurozóny

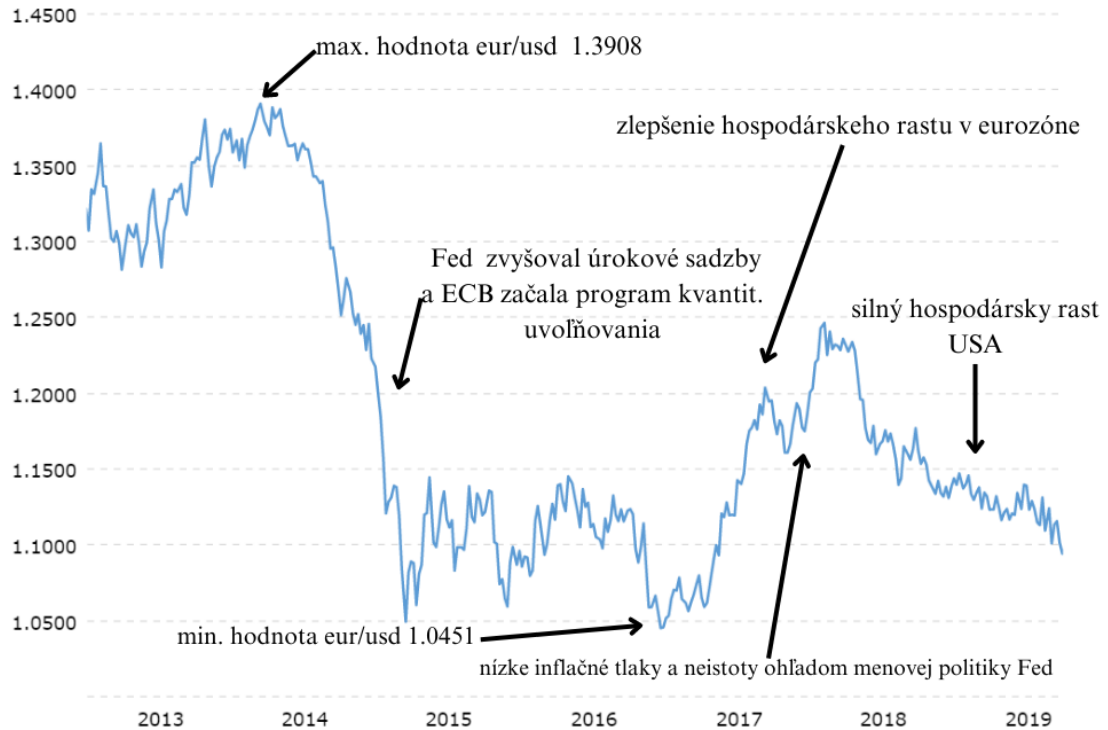

Zdroj:<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2015&locations=XC&start=2008&view=chart>

Vysoká nezamestnanosť zvyšuje fiškálne náklady pre vlády, pretože musia poskytovať viac sociálnych dávok a podpory nezamestnaným občanom. To zvyšuje fiškálne deficity a verejný dlh, čo mohlo ďalej zhoršovať dlhovú krízu a oslabovať euro. Vysoká nezamestnanosť taktiež znamená, že menej ľudí má zamestnanie a príjem, čo vedie k nižšej spotrebe a slabšiemu hospodárskemu rastu. Toto mohlo opäť podľa našej úvahy negatívne ovplyvniť hodnotu eura voči ostatným menám, pretože investori uprednostňujú investície do krajín s rýchlejšim hospodárskym rastom a lepšími vyhliadkami.

3.3 Zotavenie a medzinárodný obchod (2013-2019)

Graf č. 12 Vývoj výmenného kurzu €/ \$ v období 2013-2019

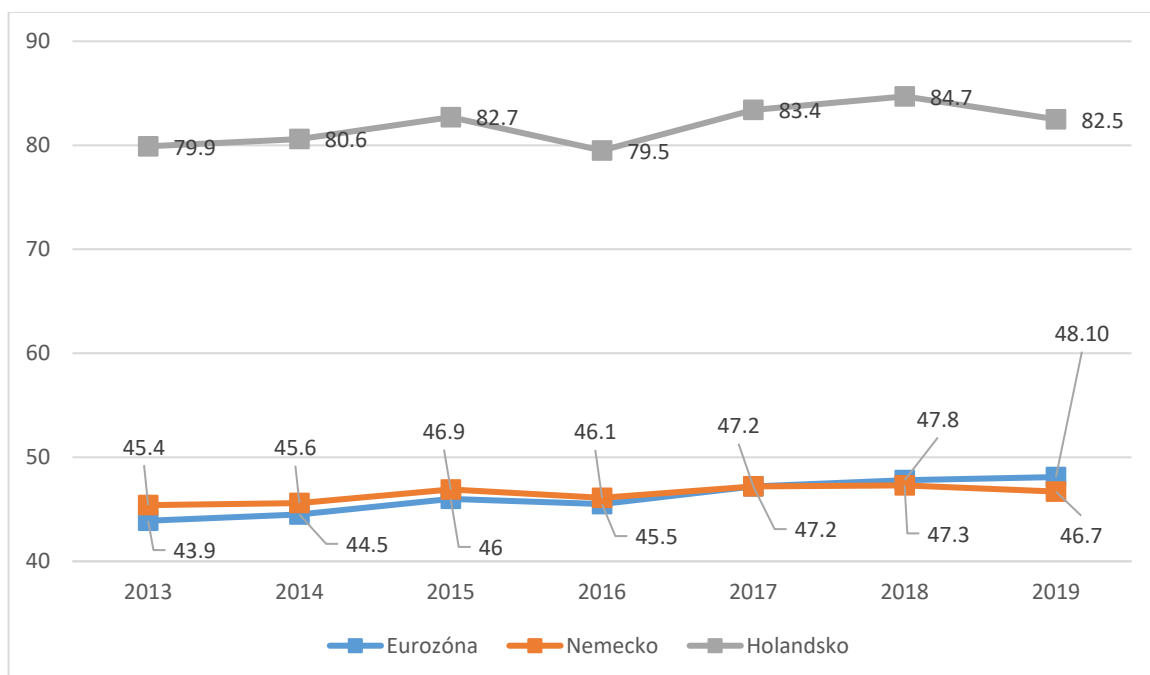

Zdroj: <https://www.macrotrends.net/2548/euro-dollar-exchange-rate-historical-chart>

Z hľadiska globalizácie malo hospodárske zotavenie a medzinárodný obchod v rokoch 2013 až 2019 významný vplyv na euro, keďže uľahčilo integráciu so svetovými trhmi, zvýšilo konkurencieschopnosť a podporilo hospodársky rast v eurozóne.

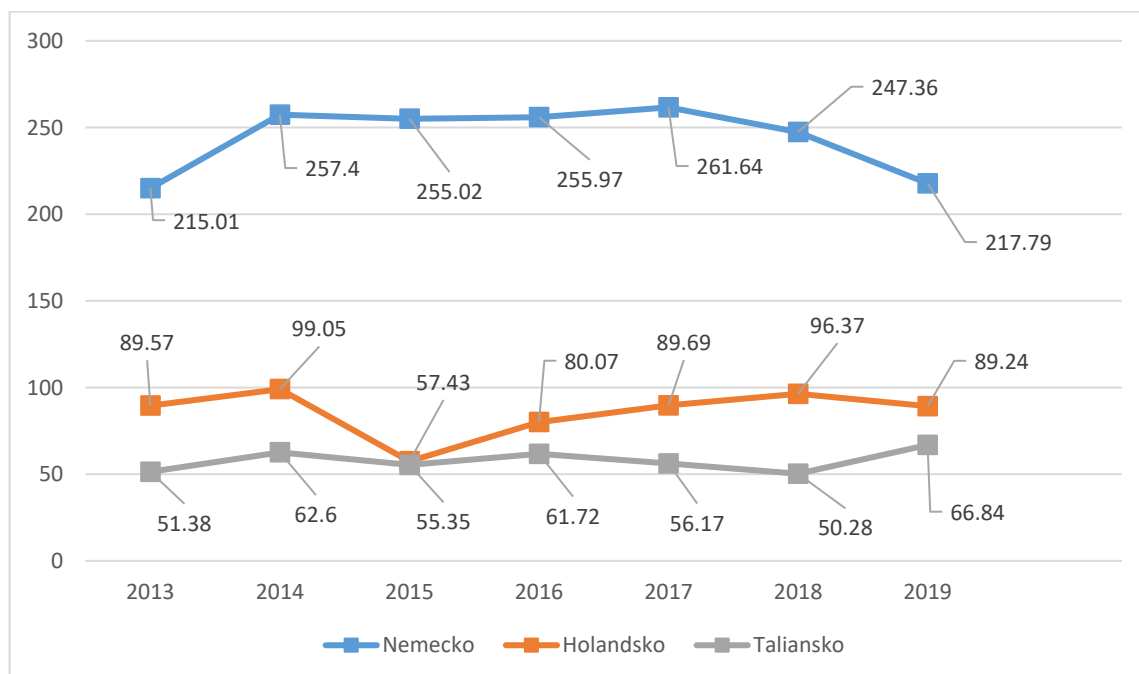
Z pohľadu medzinárodného obchodu zaznamenala eurozóna v tomto období podľa nášho názoru prebytok obchodnej bilancie, ktorý bol spôsobený výrazným rastom vývozu, najmä z Nemecka, Holandska a ďalších severoeurópskych krajín. Prebytok obchodnej bilancie prispel k sile a stabilite eura, keďže dopyt po európskych tovaroch a službách podporoval dopyt po eure na medzinárodných trhoch.

Graf č. 13 Vývoz tovarů a služeb vo vybraných krajinách (v % HDP)

Zdroj: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS?end=2020&locations=XC-NL-DE&start=2013>

Graf č. 14 Hodnota prebytku obchodnej bilancie vo vybraných krajinách Eurozóny (v mld. \$)

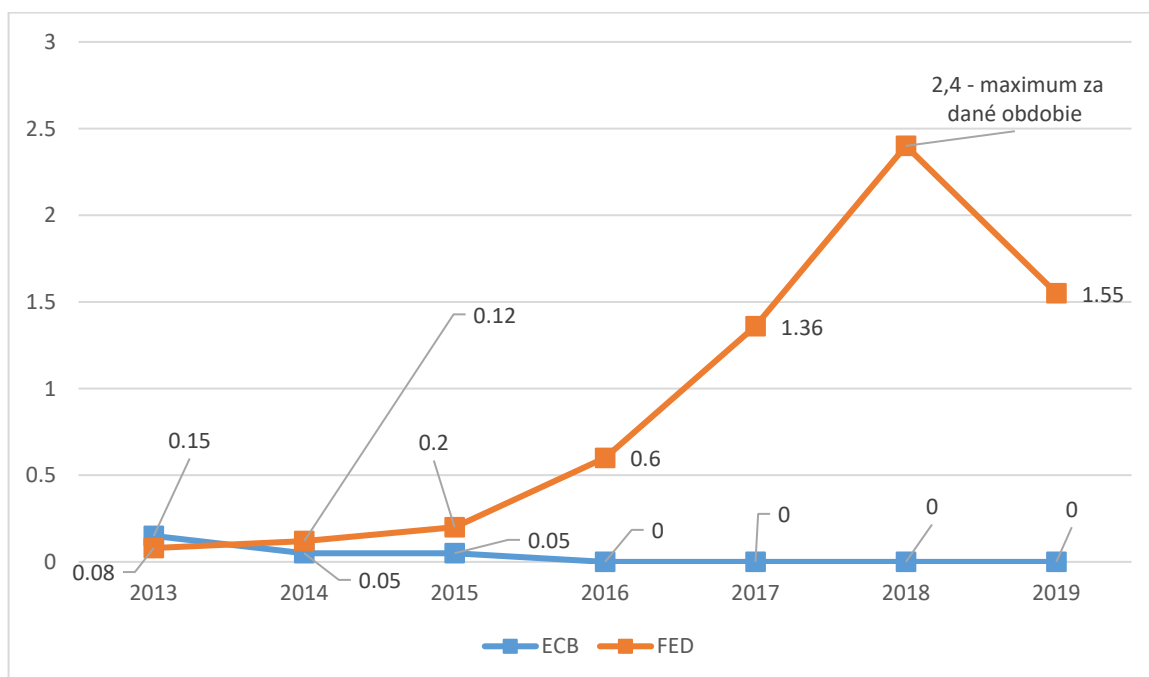

Zdroj: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.RSB.GNFS.CD?end=2019&locations=DE-NL&start=2013>

Zvýšený vývoz môže zlepšiť hospodársky rast v eurozóne tým, že stimuluje ekonomickú aktivitu, podporuje zamestnanosť a zvyšuje príjmy. Keď eurozóna dosahuje prebytok obchodnej bilancie, znamená to, že vývoz prevyšuje dovoz. To zvyšuje príjem v eurách zo zahraničných trhov a tým prispieva k zvýšeniu dopytu po eure. Prebytok obchodnej bilancie môže byť považovaný za znak silnej a konkurencieschopnej ekonomiky, no taktiež môže aj zvýšiť devízové rezervy krajín eurozóny, čo môže poskytnúť väčšiu finančnú stabilitu a dôveru v menu.

ECB udržiavala akomodačnú menovú politiku vrátane nízkych úrokových sadziieb a kvantitatívneho uvoľňovania s cieľom podporiť hospodársky rast. Naopak americký Federálny rezervný systém začal v roku 2015 zvyšovať úrokové sadzby. Tieto rozdielne menové politiky viedli k výkyvom výmenného kurzu eura voči americkému doláru. Euro však zostalo relatívne stabilné a v máji 2014 zaznamenalo voči americkému doláru najvyššiu hodnotu 1,39. V roku 2015 bol hospodársky rast v Spojených štátoch silnejší ako v eurozóne. To pritiahlo viac investorov do amerických aktív, čo zvyšovalo hodnotu dolára voči euru. Obdobie hospodárskeho oživenia a medzinárodného obchodu prilákalo do eurozóny priame zahraničné investície, keďže investori vnímali región ako atraktívny a stabilný trh. Usudzujeme teda, že prílev zahraničného kapitálu pomohol posilniť euro a podporil jeho úlohu medzinárodnej rezervnej meny.

Graf č. 15 Pohyb úrokových sadziieb ECB a FED v období 2013-2019

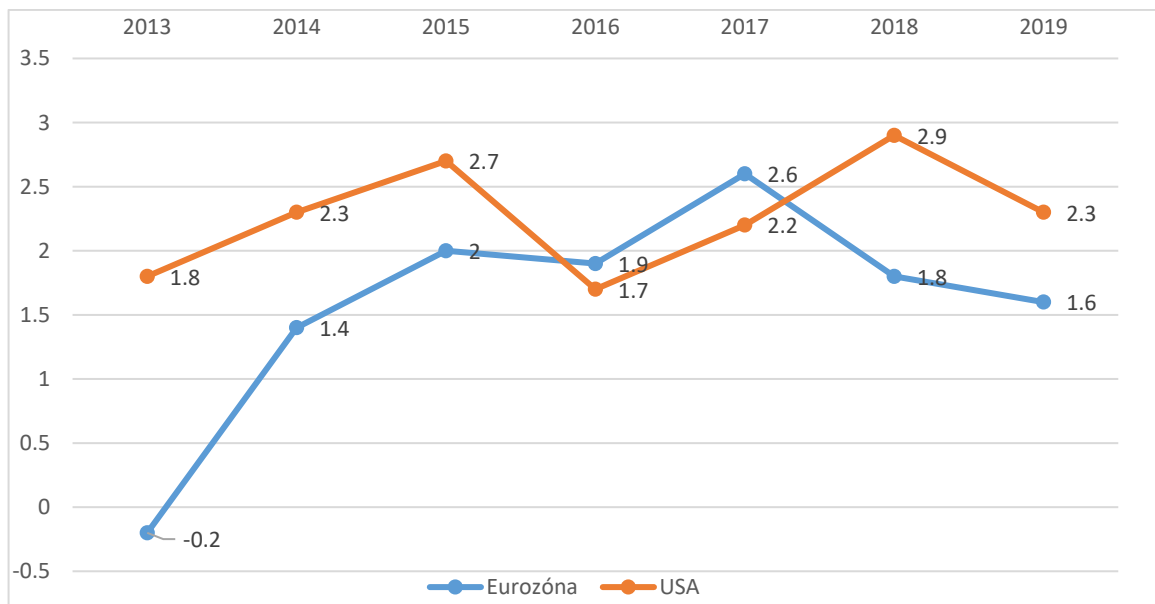

Zdroje: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/key_ecb_interest_rates/html/index.en.html, <https://www.macrotrends.net/2015/fed-funds-rate-historical-chart>

V rokoch 2017 a 2018 eurozóna zažila zotavenie a zlepšenie hospodárskeho rastu. To zvyšovalo dôveru investorov v región a prispievalo k posilneniu eura voči doláru. V roku 2017 Európska centrálna banka začala postupne meniť svoju menovú politiku. Hoci úrokové sadzby zostávali nízke, ECB začala signalizovať možné zmeny v politike kvantitatívneho uvoľňovania. To prispelo k očakávaniam, že menová politika eurozóny sa postupne stane menej uvoľnenou, čo podporilo hodnotu eura.

V rokoch 2017 a 2018 bol americký dolár oslabený niektorými faktormi, vrátane nízkych inflačných tlakov a neistoty ohľadom menovej politiky Federálneho rezervného systému. Tieto faktory prispeli k posilneniu eura voči doláru.

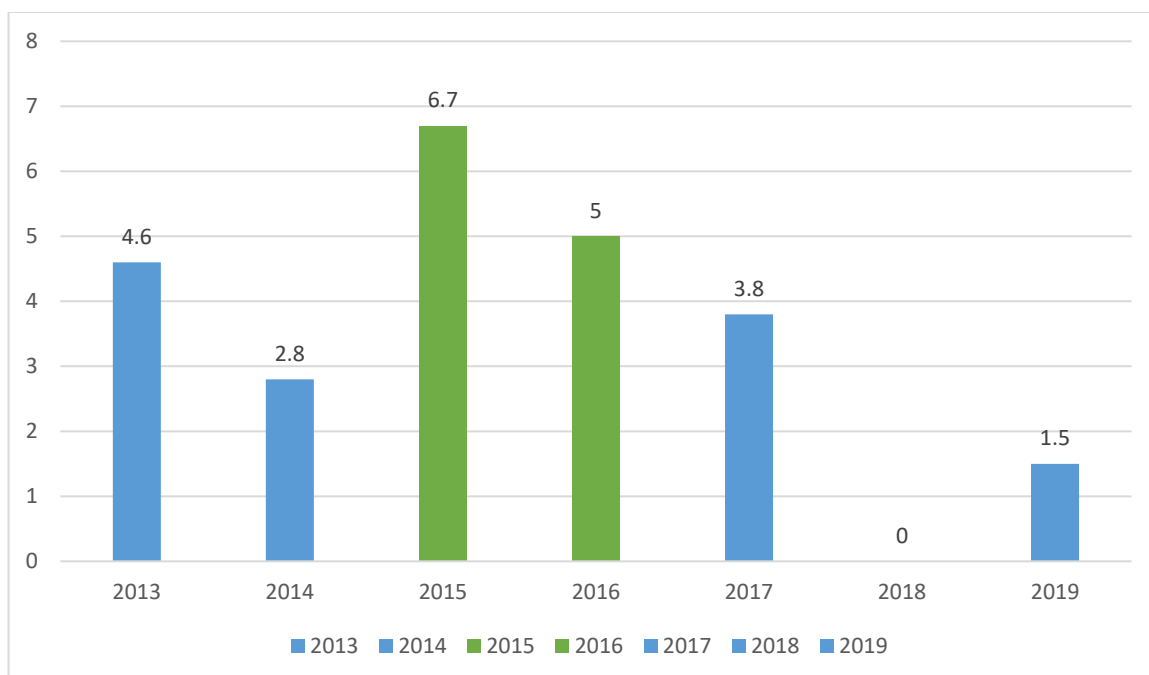
Graf č. 16 Percentuálny vývoj medziročného rastu HDP

Zdroj: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?contextual=region&end=2019&locations=US-XC&start=2013>

V rokoch 2018 a 2019 sa americký dolár posilnil v dôsledku silnejšieho hospodárskeho rastu v Spojených štátoch, zvyšovania úrokových sadzieb Federálnym rezervným systémom a trhových obáv ohľadom globálnych obchodných vojen. Hospodársky rast v eurozóne začal spomaľovať v rokoch 2018 a 2019, obavy z globálneho obchodného napätia, Brexitu a politických neistôt v niektorých krajinách eurozóny, ako sú Taliansko a Francúzsko, viedlo k prepadu eura.

Graf č. 17 Priame zahraničné investície v Eurozóne, čistý prílev (% z HDP)

Zdroj: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?end=2017&locations=EU&start=2013>

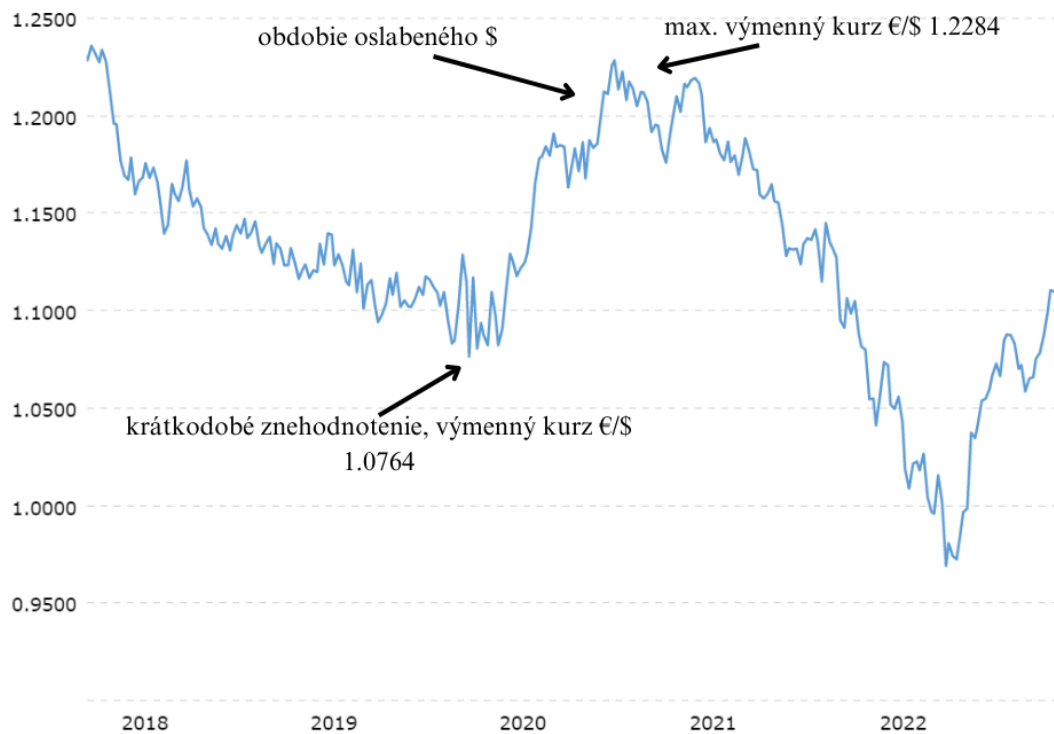
Keď zahraniční investori uskutočňujú PZI v eurozóne, musia najprv svoju domácu menu vymeniť za euro. Toto zvyšuje dopyt po eure na devízovom trhu. PZI môžu prispievať k rastu hospodárstva eurozóny aj tým, že zvyšujú produktivitu, vytvárajú pracovné miesta, zlepšujú infraštruktúru a zvyšujú celkovú ekonomickú aktivitu. Toto zlepšenie môže viesť k zvýšenej dôvere investorov a zahraničných obchodných partnerov. Keďže priame zahraničné investície sú dlhodobejšie a stabilnejšie investície, môžu zvýšiť dôveru v euro ako menu. Všetky uvedené dôvody môžu viesť k posilneniu výmenného kurzu eura voči ostatným menám.

Celkovo možno konštatovať, že vplyv globalizácie na menu euro v období hospodárskeho oživenia a medzinárodného obchodu v rokoch 2013 až 2019 bol prevažne pozitívny. Globalizácia uľahčila integráciu eurozóny so svetovými trhmi, zvýšila konkurencieschopnosť a prilákala zahraničné investície, čo v konečnom dôsledku prispelo k stabilite a sile eura.

3.4 Pandémia Covid-19 (2020-?)

Z hľadiska globalizácie mala pandémia COVID-19 viacero dopadov na euro, ovplyvnila obchod, vzájomnú hospodársku závislosť a taktiež aj fungovanie svetových finančných trhov.

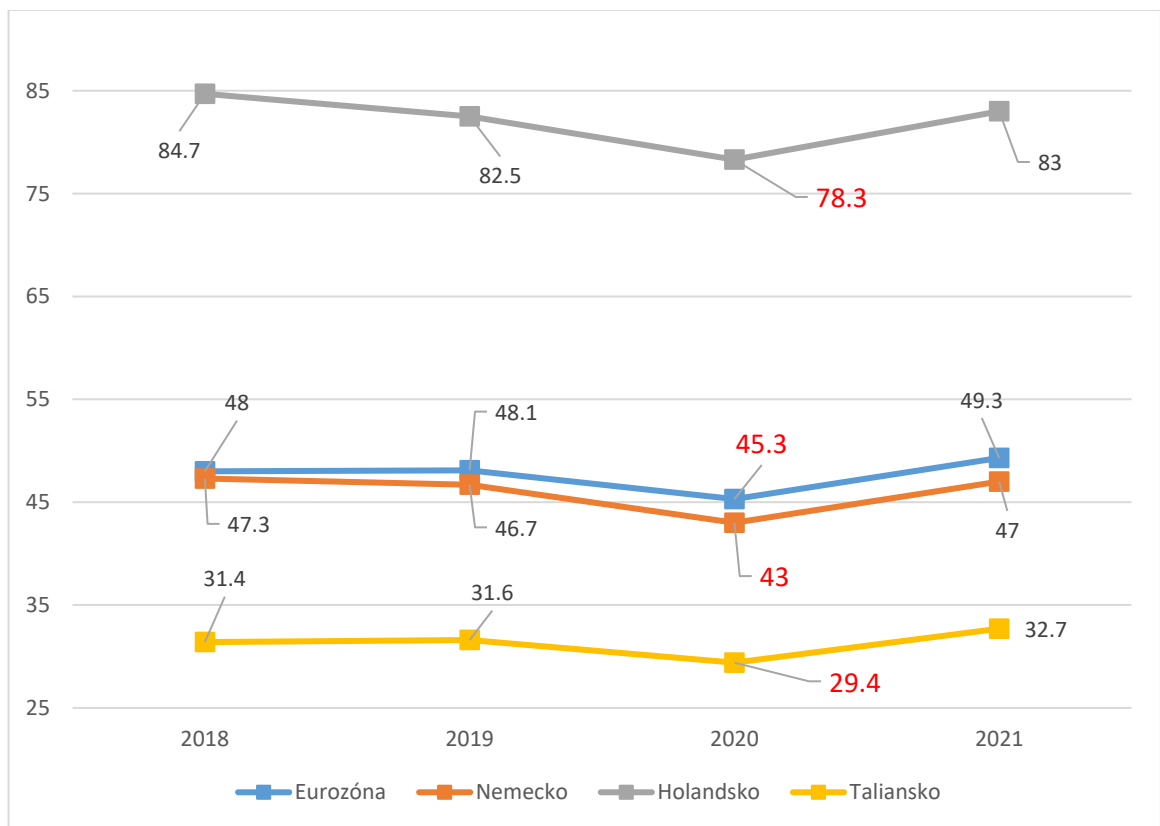
Graf č. 18 Vývoj výmenného kurzu €/ \$ v období 2018-súčasnosť

Zdroj: <https://www.macrotrends.net/2548/euro-dollar-exchange-rate-historical-chart>

Pandémia odhalila zraniteľnosť globálnych dodávateľských reťazcov, čo viedlo k narušeniu obchodu a výroby. Tieto narušenia ovplyvnili ekonomiky eurozóny orientované na vývoz, ako napríklad Nemecko alebo Holandsko, čo spôsobilo krátkodobé znehodnotenie eura. V nasledujúcom grafe sme si práve pre to zvolili dané krajiny a môžeme si graficky znázorniť dané výkyvy. Ako sa však krajiny prispôbovali a dodávateľské reťazce sa postupne obnovovali, euro sa stabilizovalo.

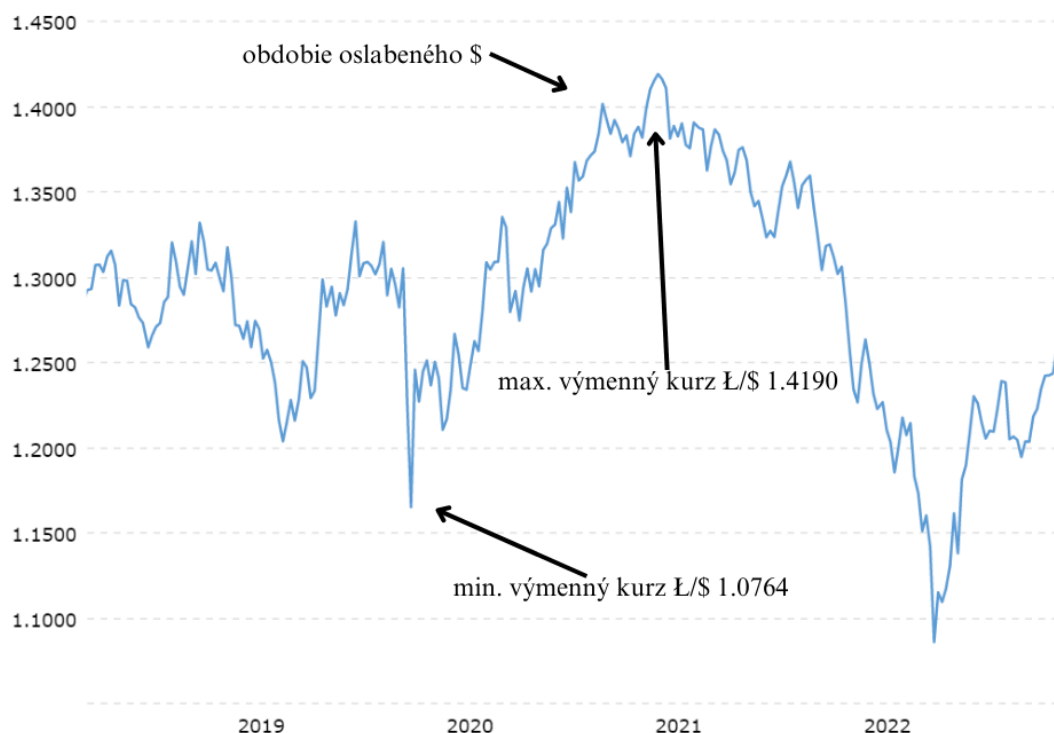
Graf č. 19 Vývoz tovarov a služieb vybraných krajín v % HDP

Zdroj: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS?end=2021&locations=XC-DE-NL-IT&start=2018>

Vtedajšia situácia podnietila trend presídľovania a regionalizácie výroby, keďže krajiny sa snažili znížiť svoju závislosť od medzinárodných dodávateľov. Tento posun má potenciál zmeniť obchodné modely a z dlhodobého hľadiska usudzujeme, že môže ovplyvniť hodnotu a stabilitu eura. Taktiež sa zvýraznila potreba medzinárodnej menovej koordinácie, keďže centrálné banky vrátane ECB zaviedli bezprecedentné opatrenia na podporu svojich ekonomík. Tieto opatrenia ovplyvnili hodnotu mien, pričom euro ťažilo zo slabého kurzu amerického dolára a spoločného úsilia o stabilizáciu finančných trhov. Slabý kurz voči britskej libe šterlingov si môžeme všimnúť na priloženom grafe, pričom slabý kurz voči euru uvádzame na začiatku kapitoly.

Graf č. 20 Vývoj výmenného kurzu GBP/USD v období 2018-súčasnosť

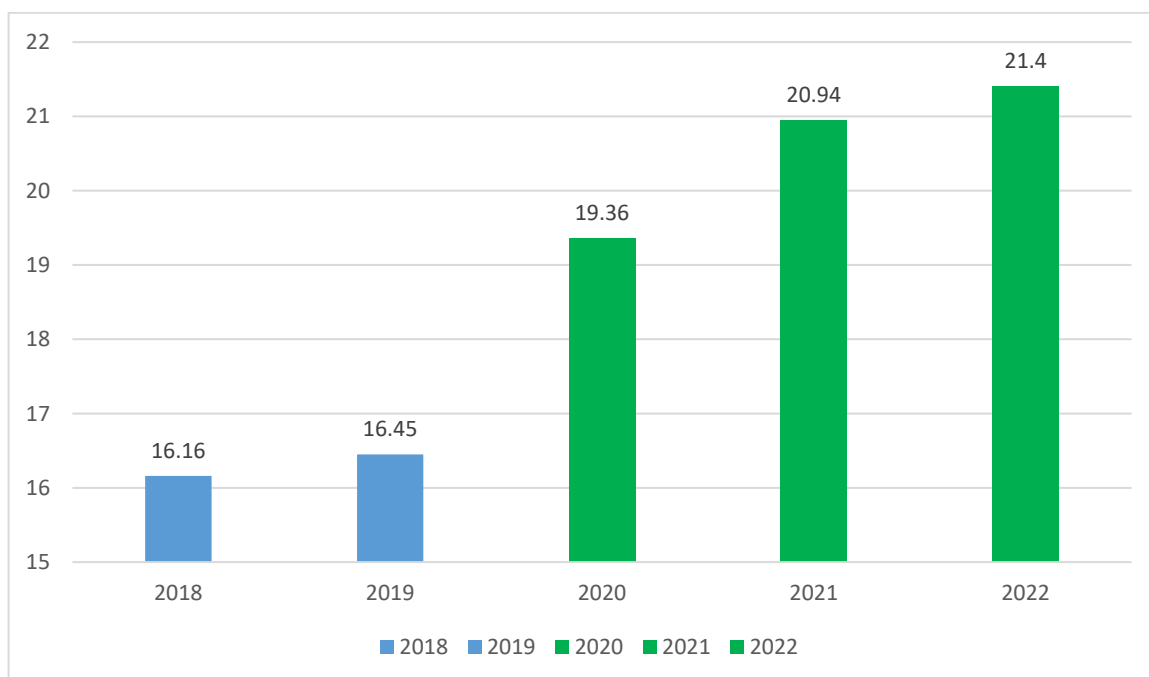

Zdroj: <https://www.macrotrends.net/2549/pound-dollar-exchange-rate-historical-chart>

Hoci pandémia postihla celosvetové hospodárstvo, niektoré regióny boli postihnuté viac ako iné. Európske hospodárstvo ukázalo relatívnu odolnosť a schopnosť obnovy, čo mohlo prispieť k posilneniu eura voči niektorým iným menám, najmä tým, ktoré boli postihnuté hospodárskymi problémami v dôsledku pandémie. COVID-19 viedol k prehodnoteniu a diverzifikácii dodávateľských reťazcov na celom svete, čo mohlo relatívne zvýšiť dopyt po európskych tovaroch a službách. V dôsledku neistoty a volatilitnosti na finančných trhoch spôsobenej pandemiou sa niektorí investori presunuli k bezpečnejším aktívam, ako sú dlhopisy eurozóny, čo mohlo taktiež prispieť k zvýšeniu dopytu po eure a jeho posilneniu.

Okolnosti ohľadom COVID-19 urýchlili zavádzanie digitálnych technológií a elektronického obchodu, čo viedlo k prudkému nárastu cezhraničných transakcií. Tým sa zvýšil dopyt po digitálnych platobných systémoch a medzinárodných menách, ako je euro, čo potenciálne posilnilo jeho úlohu v globálnom finančnom systéme.

Graf č. 21 Ročná štatistika platobných príkazov spracovaných systémom TARGET a EURO1/STEP1 (v mil.)

Zdroj: https://www.ecb.europa.eu/stats/payment_statistics/large_value_payment_systems/html/22_table1.en.html

TARGET je primárne navrhnutý na spracovávanie platieb v eurách, niektoré krajiny mimo eurozóny, ktoré ešte nezavedli euro, sú tiež členmi systému a môžu ho používať na spracovanie platieb v eurách. Napríklad, krajiny ako Dánsko, Švédsko alebo Veľká Británia sú členmi systému TARGET aj keď ešte neprijali euro ako svoju oficiálnu menu. Systém EURO1/STEP1 spracováva platby vo veľkom objeme a je zameraný na zabezpečenie rýchlejšej a efektívnejších platieb v rámci Európy. Tento systém je alternatívou k platobným systémom TARGET, ktorý prevádzkuje Európska centrálna banka. Oba tieto systémy sa navzájom dopĺňajú a zaisťujú efektívne prevádzkovanie platobného systému v Európe.

Z danej analýzy môžeme vyvodit' záver, že pandémia COVID-19 mala z hľadiska globalizácie opäť výrazný vplyv na menu euro. Hoci narušenie globálneho dodávateľského reťazca a zmena obchodných modelov predstavovali výzvy, pandémia viedla aj k zvýšenej menovej koordinácii a zrýchlenej digitalizácii, čo sa domnievame, že by mohlo posilniť úlohu eura v globálnom finančnom systéme. Výkonnosť a stabilitu eura v kontexte globalizácie bude naďalej formovať aj vyvíjajúca sa geopolitická situácia.

3.5 Vojna na Ukrajine (2022-?)

Konflikt na Ukrajine narúša podľa nášho usúdenia globálne obchodné trasy a dodávateľské reťazce, najmä v Európe, čo má negatívny vplyv na ekonomiky eurozóny orientované na vývoz. Toto viedlo k zníženiu dopytu po eure v rámci medzinárodných obchodných zúčtovaní, čo ovplyvnilo jeho hodnotu na výmenný kurz 1.09 v marci 2022 voči americkému doláru.

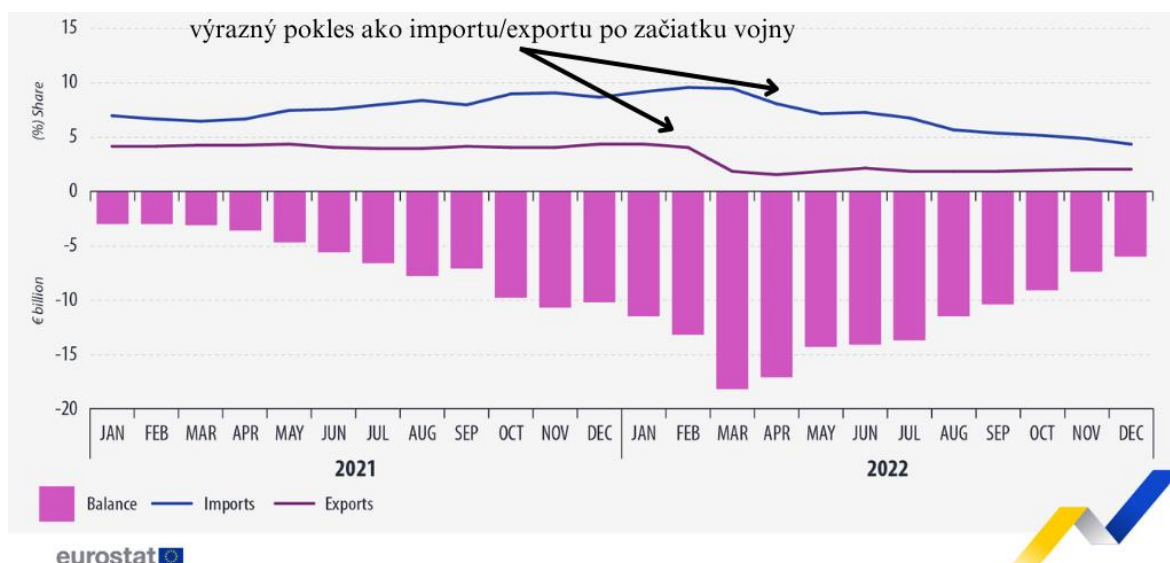
Graf č. 22 Vývoj výmenného kurzu EUR/USD v období 2020-súčasnosť

Zdroj: <https://www.macrotrends.net/2548/euro-dollar-exchange-rate-historical-chart>

Vojna na Ukrajine zvýšila geopolitické napätie a neistotu v regióne, čo ovplyvnilo investorov a viedlo k zvýšenej volatilitě na svetových finančných trhoch vrátane výmenného kurzu eura. Investori mohli vyhľadávať bezpečnejšie aktíva, ako napríklad americký dolár, švajčiarsky frank alebo zlato, čo môže viesť znehodnoteniu eura. Konflikt na Ukrajine narušil obchod medzi eurozónou a Ukrajinou ako aj Ruskom. To ovplyvnilo dodávateľské reťazce a celkový tok tovaru, služieb a investícií medzi týmito regiónmi. Európska únia a jej spojenci v reakcii na konflikt na Ukrajine uvalili na Rusko hospodárske sankcie. Tým sa znížil obchod a investície medzi Európskou úniou a Ruskom, čo mohlo viesť k oslabeniu eura v dôsledku zníženého dopytu po európskom tovare a službách.

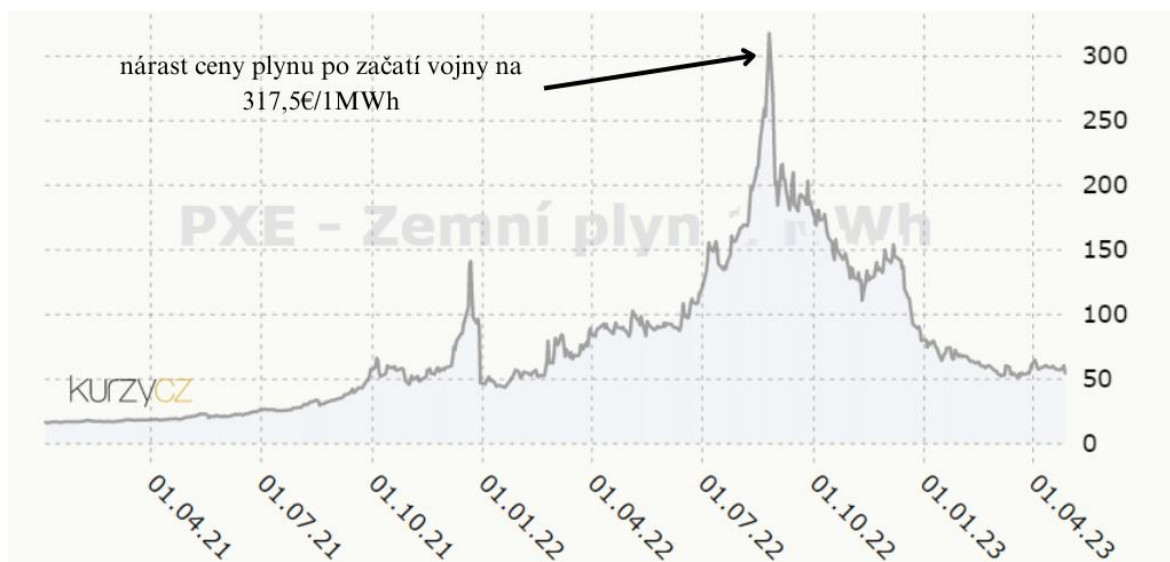
Graf č. 23 Obchodovanie s tovarom EÚ s Ruskom 2021-2022

Zdroj: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230303-1>

Závislosť Európskej únie od dovozu energií, najmä zemného plynu z Ruska, sa počas vojny na Ukrajine stala kritickým problémom. Konflikt viedol k výkyvom cien energií a obavám z prerušenia dodávok energií, čo zaťažilo euro a celú európsku ekonomiku.

Graf č. 24 Vývoj ceny plynu na burze Power Exchange Central Europe v €/MWh

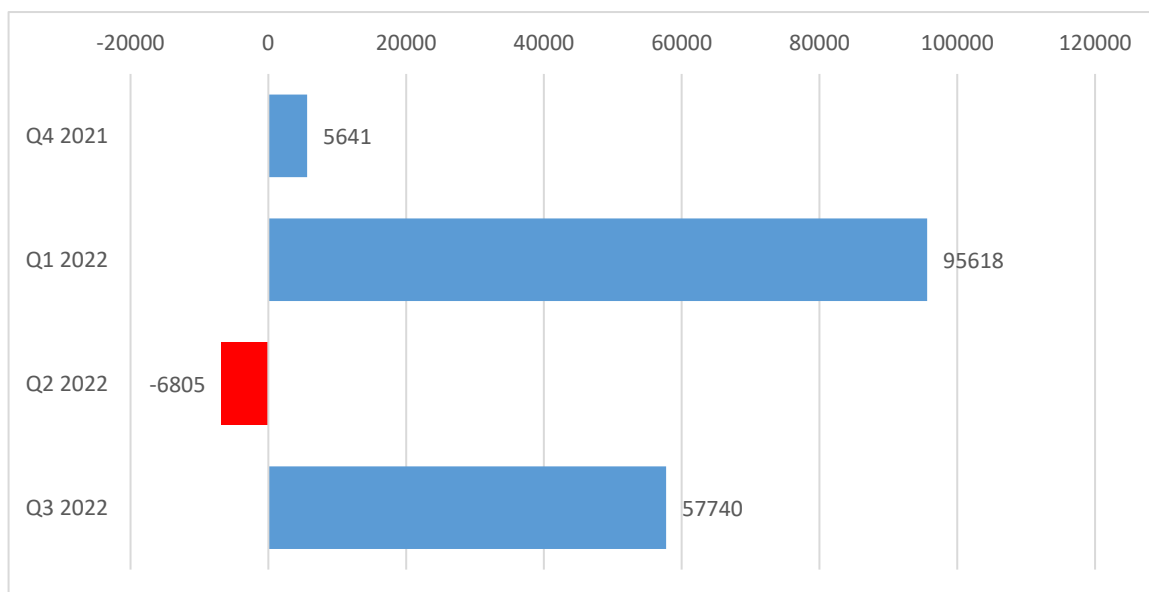

Zdroj: https://www.kurzy.cz/komodity/pxe-zemni-plyn-graf-vyvoje-ceny/?dat_field=01.01.2021&dat_field2=01.05.2023

Geopolitické konflikty ovplyvňujú tok priamych zahraničných investícií (PZI) v postihnutých regiónoch. V prípade vojny na Ukrajine sa domnievame, že môžu byť investori stále viac opatrnejší pri investovaní v Európskej únii, čo môže viesť k ďalšiemu odlivu

kapitálu a znehodnoteniu eura, ako sa podľa grafického znázornenia udialo aj po začiatku vojny. Keďže sa jedná o situáciu z minulého roka (2022), nevieme presne analyzovať dáta pre oblasť eurozóny, keďže ešte jasne neboli spracované, takže budeme vychádzať z dát v rámci celej Európskej únie. Podľa našej úvahy je však signifikantný pokles pre oblasť EÚ jasne zreteľný, takže s určitosťou to malo dopad aj na oblasť eurozóny.

Graf č. 25 Priame zahraničné investície Európskej únie, čistý prílev (v mil. \$)

Zdroj: <https://data.oecd.org/fdi/fdi-flows.htm#indicator-chart>

Daný geopolitický konflikt ovplyvňuje vzájomnú hospodársku závislosť eurozóny s inými krajinami. Narušenie obchodu a investícií prinútilo krajiny hľadať alternatívnych partnerov, čo ovplyvnilo postavenie eurozóny v globálnych obchodných sieťach, čo môže mať vplyv na hodnotu eura. Z hľadiska globálnej koordinácie menovej politiky môžu centrálné banky podniknúť, aby koordinovali svoje monetárne politiky s cieľom zmierniť ich hospodársky vplyv. Reakcia Európskej centrálnej banky (ECB) v spojení s opatreniami ostatných centrálnych bánk môže kedykoľvek ovplyvniť hodnotu eura na globálnych finančných trhoch, keďže konflikt stále pretrváva.

Geopolitické konflikty môžu zmeniť pomer síl na medzinárodnom politickom poli, čo môže mať vplyv na pozíciu eura ako globálnej rezervnej meny. Ak konflikt povedie k výraznému preskupeniu dynamiky globálnej moci, môže to mať vplyv na úlohu eura v globálnom finančnom systéme.

3.6 Zvýšenie úrokových sadzieb (2022-?)

Vysoké úrokové sadzby v rokoch 2022 až 2023 mali v kontexte globalizácie výrazný vplyv na euro. Vysoké úrokové sadzby viedli k zhodnoteniu eura voči ostatným hlavným menám.

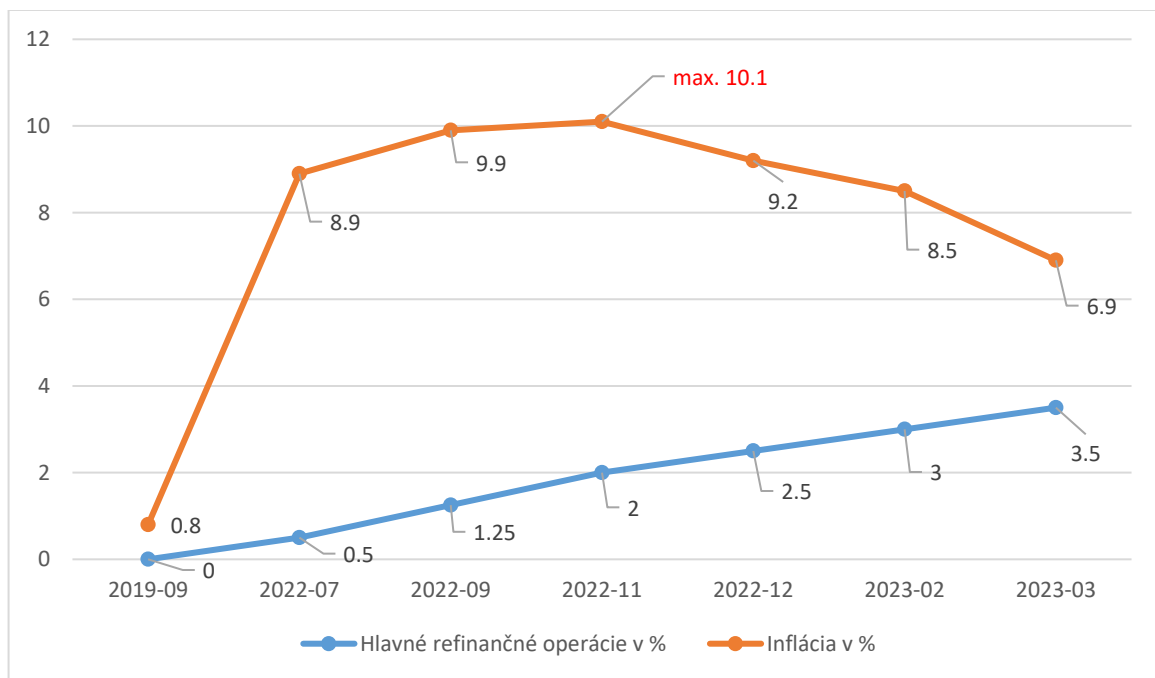
Graf č. 26 Vývoj výmenného kurzu EUR/USD v období 2022- apríl 2023

Zdroj: <https://www.macrotrends.net/2548/euro-dollar-exchange-rate-historical-chart>

Výmenný kurz sa eura zhodnotil, čo zdražilo európsky vývoz a zlacnilo dovoz. To ovplyvnilo konkurencieschopnosť európskeho tovaru a služieb na svetových trhoch, čo mohlo viesť k spomaleniu rastu vývozu. Európska centrálna banka zvyčajne zvyšuje úrokové sadzby s cieľom kontrolovať infláciu. Vysoké úrokové sadzby v rokoch 2022 až 2023 pomohli udržať infláciu pod kontrolou tým, že zdražili pôžičky, čím sa znížili výdavky a hospodárska aktivita. To bolo dôležité najmä v kontexte globalizácie, keďže inflačné tlaky môžu byť zosilnené narušením globálneho dodávateľského reťazca a výkyvmi cien komodít.

Graf č. 27 Percentuálna hodnota úrokových sadzieb a inflácie v EÚ

Zdroj: <https://sdw.ecb.europa.eu/browse.do?node=9691393>

Vysoké úrokové sadzby v eurozóne prispievajú k nerovnováhe globálnych kapitálových tokov, keďže investori presúvajú svoje prostriedky do regiónov s vyšším výnosom. To by mohlo viesť k finančnej nestabilite v krajinách s nižšími úrokovými sadzbami ako aj k zvýšeniu zraniteľnosti eurozóny voči vonkajším hospodárskym šokom. Vysoké úrokové sadzby majú negatívny vplyv na silne zadlžené krajiny v eurozóne, keďže pre vlády je nákladnejšie obsluhovať svoj dlh. To môže viesť k zvýšenému fiškálnemu tlaku a potenciálnym dlhovým krízam, ktoré by podľa nášho názoru mohli následne ovplyvniť stabilitu eura a širšieho globálneho finančného systému.

Súhrnne možno konštatovať, že vysoké úrokové sadzby v rokoch 2022 až 2023 majú na menu euro v kontexte globalizácie pozitívne aj negatívne účinky. Pomáhajú síce kontrolovať infláciu a priťahovať zahraničné investície, zároveň však prispievajú k výkyvom výmenných kurzov, nerovnováhe kapitálových tokov, zvýšeniu dlhového zaťaženia či potenciálu príjmovej nerovnosti. Tieto faktory môžu mať podľa našej domnienky komplexné a ďalekosiahle dôsledky pre globálnu ekonomiku.

Záver

Celkovo môžeme zhodnotiť, že globalizácia má pozitívny vplyv na medzinárodné financie tým, že poskytuje väčšie investičné príležitosti, zlepšuje efektívnosť, zvyšuje finančnú stabilitu, uľahčuje obchod a zlepšuje prístup ku kapitálu. Tieto výhody pomáhajú podporiť hospodársky rast a rozvoj, znížiť chudobu a zlepšiť životnú úroveň na celom svete.

Navzdory tomu môžeme konštatovať, že negatívny vplyv globalizácie na medzinárodné financie je zložitý a mnohostranný problém. Pandémia COVID-19 odhalila jej zraniteľnosť a zdôraznila potrebu krajín vytvoriť odolnejšie a diverzifikovanejšie dodávateľské reťazce, znížiť svoju závislosť od malého počtu dodávateľov a uprednostniť blaho svojich občanov pred záujmami nadnárodných korporácií. Globalizácia zvýšila hospodársku integráciu, čo viedlo k posilneniu obchodu, investícií a finančných tokov. Táto vzájomná prepojenosť síce predstavuje príležitosti pre rast a prosperitu, ale zároveň vystavuje ekonomiky rizikám, ako je napríklad finančná nákaza a volatilita.

Praktická analýza vplyvu globalizácie na menu euro ukazuje, že zvýšená integrácia môže viesť k výhodám aj problémom. Na jednej strane sa euro teší väčšej stabilite a významu na svetových trhoch, čo uľahčuje obchod a znižuje transakčné náklady. Zároveň sa však stalo náchylnejším na vonkajšie šoky, čo zdôrazňuje potrebu obozretnej tvorby politiky a riadenia rizík na zabezpečenie udržateľného globálneho finančného systému. Ako z našich grafických analýz vyplýva, euro je ovplyvniteľné z hľadiska vybraných míľnikov skúmaných v práci, ktoré sme vyjadrili pomocou ekonomických javov, ako sú napr. toky priamych zahraničných investícií, export alebo import tovarov a služieb či regulácia úrokových sadzieb Európskej centrálnej banky a inflácia.

Naše analýzy vedú až ku aktuálnym situáciám na trhu ovplyvňujúcim euro. Terajší stav k máju 2023 môžeme hodnotiť ako stabilnejší s lepšou perspektívou do budúcnosti oproti začiatku roku. Môže za to najmä jastrabia politika ECB, ktorá zohrala kľúčovú úlohu pri riadení sily eura stanovovaním úrokových sadzieb a vykonávaním menovej politiky. Celková inflácia dosiahla minulý mesiac podľa Eurostat-u 7 % po tom, čo v marci klesla na 6,9 %. Zároveň jadrová inflácia, ktorá nezahŕňa ceny potravín a energií, dosiahla v apríli 5,6 % – z 5,7 % v marci, čo je stále nad očakávaním ECB. Rada guvernérov sa vzhľadom na aktuálnu situáciu rozhodla opäť zvýšiť tri kľúčové úrokové sadzby ECB o 25 bázických bodov. Úroková sadzba hlavných refinančných operácií a úrokové sadzby jednodňových refinančných a jednodňových sterilizačných operácií sa tak s účinnosťou od 10. mája 2023 zvyšujú na 3,75 %, 4,00 % a 3,25 %. Americký FED sa aktuálne nechystá zvyšovať úrokové

sadzby, čo je pre euro dobrou vyhlídkou. Ďalším dobrým znakom je aj klesajúca nezamestnanosť eurozóny, ktorá sa nachádza k údajom z marca 2023 na úrovni 6.5%, čo je o 0,3% nižšie ako v marci 2022 spolu s rastom HDP. V prvom štvrtroku 2023 sa sezónne očistený HDP v porovnaní s predchádzajúcim štvrtrokom zvýšil o 0,1 % v eurozóne a o 0,3 % v EÚ. Avšak navzdory pretrvávajúcej vojne a zložitej geopolitickej situácii je len veľmi ťažké odhadnúť vývoj eura.

Za prínos práce považujeme zhodnotenie poznatkov o globalizácii a medzinárodných financiách i poskytnutie analýzy pozitívnych aj negatívnych faktorov vo vývoji eura, v dôsledku ktorej zdôrazňujeme význam dosiahnutia rovnováhy medzi prínosmi integrácie a potenciálnymi rizikami spojenými s globalizáciou. Identifikovaním oblastí príležitostí a potenciálnej zraniteľnosti práca v konečnom dôsledku podporuje lepšie pochopenie úlohy globalizácie pri formovaní súčasného a budúceho prostredia medzinárodných financií.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

- [1] ARCHER, Clive. *International Organizations*. Abingdon : Routledge, 2015. 200 s. ISBN 978-0415614764.
- [2] D. LEVI, Maurice. *International Finance*. Abingdon : Routledge, 2009 608 s. ISBN 978-0415774598.
- [3] DLOUHÁ, Jana - MEZIŘICKÝ, Václav. *Globalizace a globální problémy : sborník textů k celouniverzitnímu kurzu "Globalizace a globální problémy" 2005-2007*. Praha : Univerzita Karlova, 2006. s. 11. ISBN 808707601X.
- [4] FILATOTCHEV, Igor a kol. *Journal of International Management*. s.l. : ELSEVIER, 2016 295 s. ISSN 1075-4253.
- [5] JEŇÍČEK, Vladimír. *Globalizace světového hospodářství*. Praha : C. H. Beck, 2002 152 s. ISBN 80-7179-787-1.
- [6] JEŇÍČEK, Vladimír - FOLTÝN, Jaroslav. *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*. Praha : C. H. Beck, 2010. 352 s. ISBN 9788074003264.
- [7] KAŠPAR, Václav. *Nadnárodní společnosti ve světové ekonomice*. Praha : Vysoká škola ekonomická, 2000. 26 s. ISBN 8024500884.
- [8] KISLINGEROVÁ, Eva a kol. *Chování podniku v globalizujícím se prostředí*. Praha : C. H. Beck, 2004. 422 s. ISBN 80-7179-847-9.
- [9] KRAFT, Jiří - FÁREK, Jiří. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2008 252 s. ISBN ISBN 978-80-7372-413-9.
- [10] KUBIŠTA, Václav a kol. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. s.l. : Aleš Čeněk, 2009 384 s. ISBN 9788073801915.
- [11] LEBIEDZIK, Marian. *Světová ekonomika*. s.l. : Computer Press, 2007. 288 s. ISBN 8025115100.
- [12] MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha : Oeconomica, 2006 269 s. ISBN 80-245-1053-7.
- [13] MUSA, Hussam a kol. *Medzinárodné financie*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017 248 s. ISBN 9788081686481.

[14] NORBERG, Johan. *Globalizace*. s.l. : Alfa Publishing, 2006. 203 s. ISBN 80-86851-32-X.

[15] ŠVIHLÍKOVÁ, Ivana. *Globalizace a krize*. s.l. : Grimmus, 2010. 296 s. ISBN 9788087461013.

[16] United Nations. *WORLD INVESTMENT REPORT 2020*. New York : United Nations Publications, 2020 247 s. ISBN 978-92-1-112985-4.

[17] W. GRIFFIN, Ricky - W. PUSTAY, Michael. *International business*. s.l. : Pearson Education, 2014. 624 s. ISBN 978-1292018218.

Internetové zdroje

[18] Broadcast, World Business Report. *Chip shortages hit car production*. [online]. [cit. 25-11-2022]. Dostupné na: <<https://www.bbc.co.uk/programmes/w3ct3fy0>>.

[19] UNITED STATES EXCHANGE AND SECURITIES COMMISSION. *Alibaba Group Holding Limited*. [online]. [cit.2020]. Dostupné na: <https://www.annualreports.com/HostedData/AnnualReportArchive/a/NYSE_BABA_2019.pdf>. s.175

[20] FORNARO, Luca. *Managing capital flows in the 21st century*. [online]. [cit.2019]. Dostupné na: <<https://www.crei.cat/wp-content/uploads/2016/07/MCF21C.pdf>>.

[21] HELEN, Davidson - FARRER, Martin. *Chips with everything: how one Taiwanese company drives the world economy*. [online]. [cit. 19-5-2021]. Dostupné na: <<https://www.theguardian.com/world/2021/may/19/chips-with-everything-how-one-taiwanese-company-drives-the-world-economy>>.

[22] IMF. *WHAT IS THE IMF?* [online]. Dostupné na: <<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-at-a-Glance>>

[23] JONES, Marc - JOHN, Alun. *Global FX trading hits record \$7.5 trln a day - BIS survey*. [online]. [cit. 27-10-2022]. Dostupné na: <<https://www.reuters.com/markets/us/global-fx-trading-hits-record-75-trln-day-bis-survey-2022-10-27/>>.

[24] LI, Cecilia. *After a Powerhouse 2020, Tmall Global Ramps Up for an Even Stronger 2021*. [online]. [cit. 1-1-2021]. Dostupné na: <<https://www.alizila.com/after-a-powerhouse-2020-tmall-global-ramps-up-for-an-even-stronger-2021/>>.

[25] MORGANTEEN, Jeff. *How Covid-19 caused a global shortage of semiconductors and computer chips*. [online] [cit.3-2-2021]. Dostupné na:

<https://www.cnn.com/2021/03/02/how-covid-19-caused-a-global-shortage-of-semiconductors-computer-chips.html>.

[26] NASREEN, Samia. *How do financial globalization, institutions and economic growth impact financial sector development in European countries?* [online]. [2020]. Dostupné na:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0275531919303605>.

[27] National Geographic. *Effects of Economic Globalization*. [online]. Dostupné na:

<https://education.nationalgeographic.org/resource/effects-economic-globalization/>.

[28] OECD. *OECD-UNSD Multinational Enterprise Information Platform*. [online].

Dostupné na: <https://www.oecd.org/sdd/its/mne-platform.htm>.

[29] TRETINA, Kat. *What Is The Stock Market? How Does It Work?* [online]. [cit. 27-3-

2023]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/advisor/investing/what-is-the-stock-market/>.